GENERALINIO ADVOKATO YVES BOT IŠVADA, pateikta 2010 m. spalio 26 d.[1]

1. Šioje byloje nagrinėjamas *ThyssenKrupp Nirosta GmbH*[2] pateiktas apeliacinis skundas dėl 2009 m. liepos 1 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimo *ThyssenKrupp Stainless prieš Komisiją*[3].

2. Šios bylos pagrindas – 2006 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimas 2007/486/EB dėl EAPB 65 straipsnio procedūros taikymo (Byla COMP/F/39.234 – Papildomas lydinio mokestis – pakartotinas sprendimas)[4]. Šiuo sprendimu Europos Bendrijų Komisija nustatė, kad nuo 1993 m. gruodžio 16 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. *Thyssen Stahl AG*[5] pažeidė AP 65 straipsnį, pakoreguodama ir taikydama papildomo lydinio mokesčio apskaičiavimo formulės referencines kainas. Dėl to Komisija TKS skyrė 3 168 000 eurų baudą.

3. Skundžiamu sprendimu Pirmosios instancijos teismas atmetė TKS prašymus dėl, pirma, skundžiamo sprendimo panaikinimo, antra, baudos sumažinimo.

4. Iš esmės šiuo skundu keliami keli klausimai, susiję su pagrindinių teisės principų taikymu ginčuose konkurencijos srityje. Kai kurie šių klausimų yra vienodi ir net glaudžiai susiję su tais, kurie iškelti nagrinėjant apeliacinius skundus dėl 2009 kovo 31 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimo *ArcelorMittal Luxembourg ir kt. prieš Komisiją*[6], sujungtose bylose C-201/09 P ir C-216/09 P, kurios dabar nagrinėjamos Teisingumo Teisme ir kuriose taip pat teikiu išvadas.

5. Pirmasis klausimas susijęs su ginčijamo sprendimo teisinio pagrindo galiojimu. Iš tiesų atsižvelgdama į tai, kad pasibaigė EAPB sutarties galiojimo laikas ir kad nėra pereinamojo laikotarpio nuostatų, Komisija,

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — Buvusi *ThyssenKrupp Nirosta AG*, buvusi *ThyssenKrupp Stainless AG*, toliau – *TKS*.

3 — T-24/07, Rink. p. II-2309, toliau – skundžiamas sprendimas.

4 — OL L 182, 2007, p. 31, toliau – ginčijamas sprendimas.

5 — Toliau – *Thyssen*.

6 — T-405/06, Rink. p. II-771.

konstatuodama AP 65 straipsnio 1 dalies pažeidimą ir skirdama už jį sankcijas, rėmėsi Reglamento (EB) Nr. 1/2003[7] nuostatomis. Šiuo klausimu darysiu išvadą, kad Pirmosios instancijos teismas galėjo teisėtai manyti, jog toks teisinis pagrindas yra galiojantis.

6. Antrasis klausimas susijęs su *res judicata* galios apimtimi. Ar galima nediskutuojant teigti, kad bylos esmė išanalizuota? Akivaizdu, kad negalima. Mano nuomone, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, kai pritaikė *res judicata* galios principą sprendimo teisės klausimui, kuris nebuvo ginčijamas ir dėl kurio nebuvo diskutuojama šiame teisme. Iš tiesų pagal jokią teisės sistemą neleidžiama, kad pagrindinių teisingo bylos nagrinėjimo garantijų, kurios apima ir rungimosi principą, laikymasis susilpnėtų dėl per plačiai taikomo *res judicata* galios principo. Dėl šių priežasčių siūlysiu Teisingumo Teismui panaikinti skundžiamą sprendimą.

7. Trečiasis klausimas susijęs su veiksmų priskyrimu. Iš esmės būtina nustatyti, ar vienašalio TKS pareiškimo pagrindu Komisija galėjo teisėtai priskirti jai atsakomybę už pažeidimą, kurį padarė kita įmonė. Darysiu išvadą, kad toks priskyrimas yra neteisėtas, nes juo pažeidžiamas asmeninės atsakomybės principas ir neatsižvelgiama į nusistovėjusioje Teisingumo Teismo praktikoje nustatytą lemiamą aplinkybę, būtent ekonominio tęstinumo tarp dviejų įmonių nebuvimą. Be to, pabrėšiu, kad tokia valdžios institucija, kaip antai Komisija, atsakinga už 81 EB straipsnyje nustatytų principų taikymo priežiūrą, negali remdamasi įmonių sudarytais atitinkamais susitarimais nesilaikyti taisyklių bei principų, susijusių su veiksmų priskyrimu.

8. Galiausiai ketvirtasis klausimas yra susijęs su senaties taisyklių aiškinimu. Būtina nustatyti, ar Komisija vis dar turi teisę skirti *Thyssen* baudą už nuo 1993 m. gruodžio 16 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. padarytus antikonkurencinius veiksmus. Viena vertus, reikės nustatyti, ar pateikus skundą Sąjungos teismui senaties termino sustabdymas yra ribotas, t. y. galioja tik įmonės ieškovės atžvilgiu, ar veikia *Erga omnes*, kuomet senaties termino sustabdymas vykstant teismo procesui galioja visų įmonių, dalyvavusių darant pažeidimą, atžvilgiu, nepaisant to, ar jos pateikė skundą, ar ne. Kita vertus, reikės nustatyti sprendimo dėl Komisijos sprendimo panaikinimo nutarties padarinius senaties termino skaičiavimui. Išanalizavęs senaties termino sustabdymo prigimtį ir padarinius, laikysiu, kad tokio patraukimo atsakomybėn senaties terminas baigėsi 2002 m. balandžio 24 dieną.

7 — 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205).

I — Teisinis pagrindas

A — *EAPB sutarties nuostatos*

9. AP 65 straipsnyje nustatyta:

„1. Visi įmonių tarpusavio susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai, kuriais siekiama tiesiogiai ar netiesiogiai sulaikyti, apriboti ar iškreipti normalią konkurenciją bendrojoje rinkoje, yra draudžiami, ypač tokie, kuriais siekiama:

a) nustatyti kainas;

b) apriboti bei kontroliuoti gamybą, techninį vystymąsi ar investavimą;

c) pasidalyti rinkas, produktus, klientus ar tiekimo šaltinius.

<…>

4. Bet kuris susitarimas ar sprendimas, draudžiamas šio straipsnio 1 dalyje, automatiškai negalioja ir juo negalima remtis jokiame valstybės narės teisme.

Jeigu nesinaudojama teise kreiptis į Teismą, tik Komisija gali nuspręsti, ar toks susitarimas bei sprendimas yra suderinami su šiuo straipsniu.

5. Įmonėms, kurios sudarė automatiškai negaliojančius susitarimus, arba per arbitražą, baudas, boikotą ar kitokiais būdais įgyvendino ar bandė įgyvendinti automatiškai negaliojantį susitarimą ar sprendimą bei susitarimą, kuriam buvo nesuteiktas ar atšauktas leidimas, arba kurios gavo leidimus, sąmoningai pateikusios neteisingą informaciją, arba kurios įsitraukė į šio straipsnio 1 dalyje draudžiamas veikas, Komisija gali skirti vienkartines ar periodines baudas, kurių dydis neviršija dvigubos apyvartos tų produktų, kurie buvo šiuo straipsniu draudžiamų susitarimų, sprendimų ar veikų dalykas; tačiau jeigu susitarimo, sprendimo ar veikos tikslas yra apriboti gamybą, techninį vystymąsi ar investavimą, maksimalus vienkartinių baudų dydis gali būti padidintas iki 10 % metinės įmonių pažeidėjų apyvartos, o maksimalus periodinių baudų dydis – iki 20 % dienos apyvartos.“

10. Remiantis AP 97 straipsniu EAPB sutarties galiojimas baigėsi 2002 m. liepos 23 d.

B — *EB sutarties nuostatos*

11. EB 305 straipsnio 1 dalyje, panaikintoje įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, buvo nustatyta:

„Šios Sutarties nuostatos neturi įtakos Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutarčiai, ypač valstybių narių teisėms ir pareigoms, minėtos Bendrijos institucijų įgaliojimams ir minėtos Sutarties nustatytoms bendrosios anglių ir plieno rinkos veikimo taisyklėms.“

C — *Reglamentas Nr. 1/2003*

12. Primenu, kad Reglamentas Nr. 1/2003 yra susijęs su konkurencijos taisyklių, nustatytų EB 81 ir EB 82 straipsniuose, įgyvendinimu.

13. Šio reglamento 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Kai Komisija, veikdama skundo pagrindu ar savo iniciatyva, nustato Sutarties 81 straipsnio ar 82 straipsnio pažeidimą, ji gali priimti sprendimą, reikalaujantį, kad įmonės ar įmonių asociacijos nutrauktų pažeidimą. <...> Komisija taip pat gali konstatuoti, kad pažeidimas padarytas praeityje, jeigu ji turi teisėtą interesą tai daryti.“

14. Pagal minėto reglamento 23 straipsnio 2 dalies a punktą, Komisija savo sprendimu gali skirti baudas įmonėms ar įmonių asociacijoms, jeigu jos tyčia ar dėl neatsargumo pažeidžia EB 81 ar EB 82 straipsnio nuostatas.

15. Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnyje įtvirtintos nuobaudų skyrimo senaties terminų taikymo nuostatos.

16. Šios taisyklės iš esmės tapačios taisyklėms, nurodytoms 1978 m. balandžio 6 d. Komisijos sprendime Nr. 715/78/EAPB dėl nuobaudų skyrimo ir vykdymo senaties, taikant EAPB sutartį[8].

17. Pagal sprendimo Nr. 715/78 1 straipsnio 1 ir 2 dalis bei Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 1 ir 2 dalis nuobaudų skyrimo senaties terminas pasibaigia, jei per

8 — OL L 94, p. 22. Minėtų taisyklių pagrindas yra 1974 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2988/74 dėl teisinių procedūrų ir sankcijų, taikomų pagal Europos ekonominės bendrijos taisykles dėl transporto ir konkurencijos, taikymo terminų (OL L 319, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 s., 1 t., p. 61), kuris nėra taikytinas nagrinėjamoje byloje.

penkerius metus nuo pažeidimo pabaigos dienos Komisija neskiria vienkartinės baudos ar nuobaudos.

18. Tačiau pagal sprendimo Nr. 715/78 2 straipsnio 1 ir 2 dalis bei Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 3 ir 4 dalis šis senaties terminas gali būti nutrauktas Komisijos veiksmu, susijusiu su pažeidimo tyrimu ar patraukimu atsakomybėn. Tokie veiksmai apima prašymus pateikti informacijos, įgaliojimus atlikti patikrinimus, bylos iškėlimą ar pranešimo apie kaltinimus pateikimą. Šis senaties termino nutraukimas taikomas visoms darant pažeidimą dalyvavusioms įmonėms.

19. Sprendimo Nr. 715/78 2 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 5 dalyje nustatytas galutinis terminas. Šiose dalyse nurodyta, kad senaties terminas pradedamas skaičiuoti iš naujo po kiekvieno senaties nutraukimo. Tačiau senaties terminas vėliausiai baigiasi praėjus dvigubam senaties terminui, per kurį Komisija neskiria vienkartinės ar periodinės baudos. Šis laikotarpis pratęsiamas tiek, kiek terminas buvo laikinai sustabdytas.

20. Galiausiai sprendimo Nr. 715/78 3 straipsnyje ir Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad vienkartinių ar periodinių baudų skyrimo senaties terminas sustabdomas laikotarpiu, per kurį Komisijos sprendimas yra persvarstomas Teisingumo Teisme.

II — Faktinės aplinkybės

21. Galima taip trumpai išdėstyti skundžiamame sprendime nurodytas faktines aplinkybes.

22. 1995 m. sausio 1 d. pagal Vokietijos teisę įsteigta bendrovė *Krupp Thyssen Nirosta GmbH* atsirado sujungus *Thyssen* ir *Fried Krupp AG Hoesch-Krupp* veiklą plokščiųjų plieno gaminių sektoriuje. *Thyssen* savarankiškai tęsė savo veiklą kituose sektoriuose[9].

23. Remdamasi 1995 m. kovo 16 d. iš kelių nerūdijančio plieno gamintojų pareikalauta informacija, 1995 m. gruodžio 19 d. Komisija 19 įmonių pateikė pranešimą apie kaltinimus. Kai kelios įmonės, įskaitant TKS ir *Thyssen*, pranešė apie norą bendradarbiauti, Komisija išsiuntė joms naują pranešimą apie kaltinimus, į kurį TKS ir *Thyssen* atsakė atskirai.

9 — Keletą kartų pasikeitus įmonės pavadinimui, *Krupp Thyssen Nirosta GmbH* tapo *ThyssenKrupp Stainless AG*, o galiausiai – *ThyssenKrupp Nirosta GmbH*.

24. 1997 m. liepos 23 d. Komisijai skirtame laiške (toliau – 1997 m. liepos 23 d. pareiškimas) TKS nurodė:

„Dėl minėtos procedūros (Byla IV/35.814 – TKS) Jūs [*Thyssen*] <...> teisėto atstovo paprašėte, kad [TKS] aiškiai patvirtintų, jog prisiima atsakomybę už tariamai *Thyssen* atliktus veiksmus po *Thyssen* plokščiųjų nerūdijančių gaminių veiklos sektoriaus perdavimo, tiek, kiek tai susiję su plokščiaisiais nerūdijančiais gaminiais, kuriems yra skirta ši procedūra, taip pat ir per laikotarpį iki 1993 metų. Šiuo laišku mes tai Jums aiškiai patvirtiname."

25. Sprendimu 98/247/EAPB[10] Komisija nustatė, kad daugelis plokščiųjų nerūdijančio plieno gaminių gamintojų, įskaitant TKS ir *Thyssen*, pažeidė AP 65 straipsnio 1 dalį, per 1993 m. gruodžio 16 d. susitikimą Madride sutarę padidinti kainas nuo 1994 m. vasario 1 dienos.

26. 1997 m. liepos 23 d. pareiškimo pagrindu Komisija apie šį sprendimą pranešė tik TKS. Komisija skyrė TKS vienkartinę baudą ne tik už jos pačios, bet ir už *Thyssen* veiksmus, įvykdytus nuo 1993 m. gruodžio mėnesio iki 1995 m. sausio 1 dienos.

27. 1998 m. kovo 11 d. TKS pareiškė ieškinį, be kita ko, dėl pirminio sprendimo panaikinimo.

28. 2001 m. gruodžio 13 d. Sprendimu *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją*[11] Pirmosios instancijos teismas panaikino pirminio sprendimo dalį, pagal kurią TKS priskirta atsakomybė už AP 65 straipsnio 1 dalies pažeidimą, padarytą *Thyssen*, ir atitinkamai sumažino vienkartinę baudą. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad Komisija nesuteikė TKS galimybės pateikti savo pastabas dėl faktinių aplinkybių, kuriais kaltinama *Thyssen*, ir šitaip pažeidė TKS teisę į gynybą.

29. 2005 m. liepos 14 d. Sprendimu *Thyssen-Krupp prieš Komisiją*[12] Teisingumo Teismas atmetė TKS ir Komisijos apeliacinius skundus dėl šio sprendimo.

30. Po TKS ir *Thyssen* susirašinėjimo 2006 m. balandžio 5 d. Komisija pateikė TKS naują pranešimą apie kaltinimus. 2006 m. gegužės 17 d. TKS į jį atsakė, o 2006 m. rugsėjo 15 d. įvyko viešasis posėdis.

10 — 1998 m. sausio 21 d. Sprendimas, susijęs su AP 65 straipsnio taikymo procedūra (Byla IV/35.814 – Papildomas lydinio mokestis) (OL L 100, p. 55, toliau – pirminis sprendimas).

11 — T-45/98 ir T-47/98, Rink. p. II-3757.

12 — C-65/02 P ir C-73/02 P, Rink. p. I-6773.

31. 2006 m. gruodžio 20 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą. Šis sprendimas skirtas tik TKS. Kaip nurodoma minėto sprendimo konstatuojamojoje dalyje, minėtas sprendimas buvo konkrečiai pagrįstas EAPB sutartimi ir jos AP 65 straipsniu bei EB sutartimi ir Reglamentu Nr. 1/2003. Rezoliucinėje ginčijamo sprendimo dalyje nustatyta:

„1 straipsnis

[*Thyssen*] nuo 1993 m. gruodžio 16 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d vykdė [AP] 65 straipsnio 1 dalies pažeidimą, pakoreguodama ir suderintai taikydama naujas apskaičiuojant papildomą lydinio mokestį naudojamas referencines kainas, t. y. šiais veiksmais buvo siekiama apriboti ir iškreipti normalią konkurenciją bendrojoje rinkoje, ir jie sukėlė tokias pasekmes.

2 straipsnis

1. Už [1] straipsnyje nurodytą pažeidimą skiriama 3 168 000 EUR bauda.

2. Kadangi 1997 m. liepos 23 d. [pareiškimu] [TKS] prisiėmė atsakomybę už [*Thyssen*] veiksmus, vienkartinė bauda skiriama [TKS].

<…>“

III — Ieškinys Pirmosios instancijos teisme ir skundžiamas sprendimas

32. 2007 m. vasario 6 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateiktu pareiškimu TKS pateikė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo pagal EB 230 straipsnį.

33. Šis ieškinys grindžiamas dešimt pagrindų.

34. Du pirmieji pagrindai susiję su ginčijamo sprendimo teisiniu pagrindu ir atitinkamai grindžiami *nulla poena sine lege* principo pažeidimu dėl AP 65 straipsnio 1 dalies taikymo po 2002 m. liepos 23 d. bei Reglamento Nr. 1/2003 ir AP 65 straipsnio taikymo kartu neteisėtumu.

35. Trečiajame pagrinde TKS teigia, kad minėtame 2005 m. liepos 14 d. Sprendime *ThyssenKrupp prieš Komisiją* Teisingumo Teismas nustatė kaip *res judicata*, kad TKS nėra atsakinga už *Thyssen* įvykdytus veiksmus. Ketvirtajame pagrinde TKS nurodo 1997 m. liepos 23 d. pareiškimo neteisėtumą.

36. Penktajame ir šeštajame pagrinduose TKS nurodo, kad buvo pažeisti teisinio saugumo ir *non bis in idem* principai. Septintajame pagrinde TKS nurodo, kad buvo nesilaikyta senaties terminus reglamentuojančių normų, ir teigia, kad buvo pasibaigęs *Thyssen* įvykdyto pažeidimo senaties terminas. Aštuntasis ir

devintasis pagrindai susiję su teisės į gynybą pažeidimu dėl, pirma, teisės susipažinti su bylos medžiaga nesilaikymo, antra, pranešimo apie kaltinimus neteisėtumo.

37. Subsidiariai dešimtajame pagrinde TKS nurodo, kad vienkartinės baudos dydis buvo apskaičiuotas neteisingai, nes Komisija neatsižvelgė į tai, kad TKS bendrai neneigė pažeidimo.

38. Skundžiamo sprendimo 37 ir 38 punktuose pažymėta, kad per 2008 m. gruodžio 11 d. posėdį šalys buvo išklausytos, o TKS vykstant šiam posėdžiui nurodė atsiimanti 1997 m. liepos 23 d. pareiškimą, ir tai buvo užfiksuota posėdžio protokole.

39. Skundžiamu sprendimu Pirmosios instancijos teismas atmetė ieškinį ir priteisė iš TKS bylinėjimosi išlaidas.

40. Iš esmės jis manė, kad taikant AP 65 straipsnio 1 dalį po 2002 m. liepos 23 d. įvykiams, įvykusiems iki šios datos, nepažeidžiamas *nulla poena sine lege* principas ir kad Komisija galėjo minėtų nuostatų taikymo tikslais pagrįsti savo kompetenciją Reglamentu Nr. 1/2003. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad minėtame 2005 m. liepos 14 d. Sprendime *ThyssenKrupp prieš Komisiją* Teisingumo Teismas nustatė kaip *res judicata*, kad remiantis 1997 m. liepos 23 d. pareiškimu TKS yra atsakinga už *Thyssen* veiksmus.

41. Pirmosios instancijos teismo nuomone, nuobaudos ir atsakomybės perkėlimo teisiniai pagrindai pakankamai aiškiai nustatyti Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalyje, 23 straipsnio 2 dalyje ir 1997 m. liepos 23 d. pareiškime. Tariamas *non bis in idem* principo pažeidimas atmestas, nes, remiantis minėtu pareiškimu, atsakomybė už *Thyssen* padarytą pažeidimą priskirta TKS. Pirmosios instancijos teismo nuomone, šio pažeidimo senaties terminas nėra pasibaigęs, nes senaties terminas turi būti vertinamas TKS atžvilgiu, o jis buvo sustabdytas vykstant teisminiam procesui dėl pirminio sprendimo.

42. Galiausiai Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad pranešimas apie kaltinimus teisėtas ir Komisija nepažeidė TKS teisės susipažinti su bylos medžiaga bei nesuklydo, kad neatsižvelgė į tai, jog tariamai nebuvo bendrai neigiamas minėtas pažeidimas.

IV — Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

43. Grįsdama savo skundą TKS prašo Teisingumo Teismo panaikinti skundžiamą sprendimą, subsidiariai, grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui (dabar – Bendrasis Teismas) ir sumažinti vienkartinę baudą, kuri TKS skirta pagal ginčijamo sprendimo 2 straipsnį. Be to, TKS prašo priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

44. Komisija prašo apeliacinį skundą atmesti ir priteisti iš TKS bylinėjimosi išlaidas.

V — Apeliacinis skundas

45. TKS nurodo penkis pagrindus, kurių pirmasis susijęs su *nulla poena sine lege* principo pažeidimu dėl AP 65 straipsnio 1 dalies taikymo po 2002 m. liepos 23 d., netinkamo Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio taikymo AP 65 straipsnio 1 daliai, EAPB sutartį pasirašiusių valstybių suvereniteto pažeidimo ir 2007 m. rugsėjo 12 d. Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *González y Díez prieš Komisiją*[13] netaikymo nagrinėjamos bylos faktinėms aplinkybėms.

46. Antrajame pagrinde TKS teigia, jog tai, kad jai buvo priskirta atsakomybė už *Thyssen* padarytus veiksmus, nebuvo nustatyta kaip *res judicata* minėtame 2005 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo sprendime *ThyssenKrupp prieš Komisiją*, kad Pirmosios instancijos teismas neteisingai nustatė *res judicata* galios principo taikymo sritį, pažeidė TKS teisę į gynybą ir klaidingai nusprendė, jog 1997 m. liepos 23 d. pareiškimu *Thyssen* atsakomybė buvo perkelta TKS.

47. Trečiajame pagrinde teigiama, kad tiek ginčijamo sprendimo teisinis pagrindas, tiek atsakomybės perkėlimas nėra aiškūs, o Pirmosios instancijos teismas konstatavo tokį aiškumą klaidingai. Ketvirtajame pagrinde TKS teigia, kad Pirmosios instancijos teismas pažeidė nuostatas, reglamentuojančias senaties terminus. Penktajame pagrinde teigiama, kad buvo pažeisti principai, reglamentuojantys vienkartinės baudos apskaičiavimą.

A — *Pirminės pastabos*

48. Prieš analizuojant minėtus pagrindus būtina apžvelgti konkurencijos taisyklių įgyvendinimo procedūros pobūdį.

49. Nors *stricto sensu* ši procedūra nėra baudžiamoji, vis dėlto pagal savo pobūdį ji prilygsta baudžiamajai. Iš tiesų vienkartinės baudos, numatytos Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnyje, pagal pobūdį ir svarbą prilygintinos baudžiamajai sankcijai, o Komisija, turint omenyje jos tyrimų ir sprendimo priėmimo pareigas, įmonių atžvilgiu pirmiausia veikia kaip baudžiamasis organas. Taigi, mano nuomone, minėta procedūra susijusi su „baudžiamuoju kaltinimu“, kaip numatyta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių

13 — T-25/04, Rink. p. II-3121.

laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje[14], ir atitinkamai joje turi būti laikomasi šios nuostatos nustatytų garantijų baudžiamosioms byloms[15].

50. Tokia pozicija visiškai atitinka Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką. Šis remiasi trimis kriterijais, kai nustato, ar kaltinimas yra susijęs su baudžiamąja teise, būtent kvalifikavimu pagal atitinkamos valstybės vidaus teisę, baudžiamąjį ir atgrasomąjį nuobaudos pobūdį ir *a priori* atitinkamam asmeniui skirtos nuobaudos griežtumą[16]. Pirmasis kriterijus turi tik formalią ir santykinę reikšmę, o du kiti yra alternatyvūs[17]. Europos Žmogaus Teisių Teismas taikė šį vertinimą daugeliui administracinių nuobaudų[18], įskaitant ir tas, kurias skyrė kompetetingos nacionalinės konkurencijos tarnybos[19]. Iš tiesų atsižvelgiant į konkurencijos teisės tikslą (viešosios ekonominės tvarkos apsauga), nuobaudų prigimtį (prevencinis ir baudžiamasis pobūdis, nesiekiant jokio žalos atlyginimo) ir jų dydį (didelė piniginė bauda), Europos Žmogaus Teisių Teismo nuomone, šioms procedūroms turi būti taikomos garantijos, nustatytos EŽTK 6 straipsnyje.

51. Teisingumo Teismo praktikoje laikomasi minėto požiūrio. Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į konkurencijos ginčų specifiką, taiko elementarius baudžiamosios teisės principus bei pagrindines garantijas, nustatytas EŽTK 6 straipsnyje. Pavyzdžiui, Sprendime *Komisija prieš Anic Partecipazioni*[20] Teisingumo Teismas patvirtino asmeninės atsakomybės principo taikymą konkurencijos taisyklėms[21]. Paskui Sprendime *Hüls prieš Komisiją*[22] Teisingumo Teismas rėmėsi nekaltumo prezumpcijos principu, nustatytu EŽTK 6 straipsnio 2 dalyje. Šioje byloje Sąjungos teismas nusprendė, kad, atsižvelgiant į nagrinėjamo pažeidimo pobūdį bei atitinkamų nuobaudų pobūdį ir griežtumą,

14 — 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašyta Konvencija (toliau – EŽTK).

15 — Šiuo klausimu žr. šiuo metu Teisingumo Teisme nagrinėjamas bylas *KME Germany ir kt. prieš Komisiją* (C-272/09 P) ir *Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert prieš Komisiją* (C-73/10 P).

16 — Žr. 1976 m. birželio 8 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *Engel ir kiti prieš Nyderlandus*, serija A Nr. 22, § 82. Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos, taikant šiuos kriterijus, apžvalga pateikta 2006 m. lapkričio 23 d. EŽTT sprendime *Jussila prieš Suomiją*, § 29 –39.

17 — Žr. 2003 m. spalio 9 d. EŽTT sprendimą *Ezeh ir Connors prieš Jungtinę Karalystę*, *Recueil des arrêts et décisions*, 2003-X, § 86.

18 — Pavyzdžiui, dėl administracinės nuobaudos, skirtos už eismo įvykį, žr. 1984 m. vasario 21 d. EŽTT sprendimą *Öztürk prieš Vokietiją*, serija A Nr. 73; dėl nuobaudos, skirtos už muitinės taisyklių pažeidimą, žr. 1988 m. spalio 7 d. EŽTT sprendimą *Salabiaku prieš Prancūziją*, serija A Nr. 141-A; dėl nuobaudos, kurią skyrė Prancūzijos finansų rinkų taryba, žr. 2002 m. rugpjūčio 27 d. EŽTT sprendimą *Didier prieš Prancūziją*, *Recueil des arrêts et décisions*, 2002-VII; dėl apmokestinimo padidinimo, perskaičiavus mokesčius žr. minėtą EŽTT sprendimą *Jussila prieš Suomiją*, o dėl Prancūzijos bankų priežiūros komisijos skirto papeikimo žr. 2009 m. birželio 11 d. EŽTT sprendimą *Dubus S.A. prieš Prancūziją*.

19 — Žr. 1990 m. vasario 9 d. EŽTT sprendimą *Melchers and Co. prieš Vokietiją*; 1991 m. gegužės 30 d. EŽTT sprendimą *Société Stenuit prieš Prancūziją* ir 2002 m. gruodžio 3 d. EŽTT sprendimą *Lilly prieš Prancūziją*. Taip pat žr. minėtus EŽTT sprendimus *Jussila prieš Suomiją*, § 43 ir *Dubus S.A. prieš Prancūziją*, § 35 bei kaip pavienį išaiškinimą – 2004 m. birželio 3 d. EŽTT sprendimą *OOO Neste ir kiti prieš Rusiją*.

20 — 1999 m. liepos 8 d. Sprendimas (C-49/92 P, Rink. p. I-4125).

21 — 78 punktas. Ši teismo praktika buvo patvirtinta (žr. 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją*, C-97/08 P, Rink. p. I-8237, 77 punktą).

22 — 1999 m. liepos 8 d. Sprendimas (C-199/92 P, Rink. p. I-4287).

procedūroms, susijusioms su įmonėms taikomų konkurencijos taisyklių pažeidimu, už kurį gali būti skiriamos vienkartinės ar periodinės baudos, taikomas nekaltumo prezumpcijos principas[23].

52. Iš to pakankamai aišku, kad nagrinėjant šį apeliacinį skundą ypatingą dėmesį reikia skirti pagrindinėms Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47–49 straipsniuose[24] bei EŽTK 6 straipsnyje nustatytoms garantijoms.

B — *Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su ginčijamo sprendimo teisinio pagrindo nebuvimu*

53. Iš esmės TKS teigia, kad Komisija neteko kompetencijos bausti už AP 65 straipsnio pažeidimą dėl to, kad 2002 m. liepos 23 d. pasibaigė EAPB sutarties galiojimo laikas, o kito teisės akto, kuris suteiktų šiai institucijai teisę taikyti minėtą nuostatą, nėra.

23 — 150 punktas.

24 — OL C 83, 2010, p. 389, toliau – chartija.

1. Šalių argumentai

54. Pirmasis pagrindas išskaidytas į keturias dalis, susijusias pirmiausia su principo *nulla poena sine lege* pažeidimu pritaikius AP 65 straipsnio 1 dalį po 2002 m. liepos 23 d., antra, su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio ir AP 65 straipsnio 1 dalies taikymo kartu neteisėtumu, trečia, su EAPB sutartį pasirašiusių valstybių suvereniteto pažeidimu ir, ketvirta, su minėto Sprendimo *González y Díez prieš Komisiją*, kuriuo skundžiamame sprendime remiasi Pirmosios instancijos teismas, netaikymu.

a) Dėl pirmosios dalies, susijusios su principo *nulla poena sine lege* pažeidimu pritaikius AP 65 straipsnio 1 dalį, pasibaigus EAPB sutarties galiojimo laikui 2002 m. liepos 23 d.

55. TKS nuomone, grindžiant sprendimą AP 65 straipsniu po 2002 m. liepos 23 d., skiriant nuobaudą už pažeidimus, kurie buvo nutraukti prieš pasibaigiant EAPB sutarties galiojimo laikui, pažeidžiamas nusikaltimo ir bausmės teisėtumo principas. Iš tiesų teiginys, kad dėl Sąjungos teisės tęstinumo kai kuri praktika, išplaukusi iš EAPB sutarties, dabar išplaukia iš EB sutarties, prieštarauja

Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės[25] principams, ir tai leistų aiškinti baudžiamosios teisės nuostatas pagal analogiją.

56. Kadangi yra pasibaigęs EAPB sutarties galiojimo laikas ir nėra pereinamojo laikotarpio priemonių, susijusių su AP 65 straipsniu, po 2002 m. liepos 23 d. Komisija nebeturi kompetencijos, išplaukiančios iš minėto straipsnio. Taigi AP 65 ir EB 81 straipsnių tapatumo bei *lex specialis* taikymo klausimai šioje byloje neturi reikšmės.

57. Pirmiausia Komisija mano, kad EAPB ir EB sutartys aiškiai priklauso vientisai teisės sistemai, kurioje EAPB sutartis yra *lex specialis* EB sutarties atžvilgiu. Taigi principas *nulla poena sine lege* nėra pažeistas, nes pasibaigus EAPB sutarties galiojimo laikui ties patys susitarimai ir toliau draudžiami pagal AP 65 straipsniui iš esmės tapačią EB 81 straipsnio normą. Taigi, taikant bendruosius teisės principus, reglamentuojančius teisės aktų taikymą laiko atžvilgiu, ir atsižvelgiant į *lex mitior* principą turi būti taikomas teisės aktas, galiojantis faktinių aplinkybių atsiradimo momentu.

58. Antra, Komisija teigia tebeturinti kompetenciją taikyti AP 65 straipsnio 1 dalį. Iš tiesų EAPB ir EB sutartys sudaro vientisą teisės sistemą, atsižvelgiant į vientisą konkurencijos taisyklių pažeidimų draudimo režimą, išimtinę Komisijos kompetenciją šioje srityje bei į *lex specialis* ir *lex generalis* santykį tarp šių dviejų sutarčių, kuriam ypač būdingas bendras susitarimų draudimas, nustatytas EB 81 straipsnyje. Šiai teisės sistemai taikomi bendri bendrosios teisės principai, ypač principai, reglamentuojantys teisės aktų taikymą laiko atžvilgiu, o tai pateisina Komisijos kompetencijos išlikimą, nepaisant to, kad yra pasibaigęs EAPB sutarties galiojimo laikas.

b) Dėl antrosios dalies, susijusios su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio ir AP 65 straipsnio 1 dalies taikymo kartu neteisėtumu

59. Pirmiausia TKS daro išvadą, kad dėl to, jog pasibaigęs EAPB sutarties galiojimo laikas, nebėra jokio teisinio pagrindo bausti už AP 65 straipsnio 1 dalies pažeidimą. TKS primena baudžiamojoje teisėje nustatytą draudimą aiškinti pagal analogiją ir teigia, kad Pirmosios instancijos teismas, nuspręsdamas, kad Komisija turi teisę remtis Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsniu, kai baudžia už EAPB sutarties pažeidimus, taikė būtent tokį aiškinimą.

25 — *Recueil des traités des Nations unies*, 1 155 tomas, p. 331.

60. Antra, TKS nurodo, kad Sąjungos teismas neprivalo užpildyti teisės spragos, atsiradusios dėl pereinamojo laikotarpio nuostatos, susijusios su AP 65 straipsniu, nebuvimo.

c) Dėl trečiosios dalies, susijusios su EAPB sutartį pasirašiusių valstybių suvereniteto pažeidimu

61. Trečia, TKS teigia, kad, atsižvelgiant į kompetencijos suteikimo principą, EB sutartyje nustatyta Komisijos kompetencija yra griežtai apribota šia sutartimi. Nuspręsdamas, kad nagrinėjamoje byloje Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalis taikoma kaip procedūros taisyklė, Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą. Be to, kadangi Komisija prarado kompetenciją bausti už AP 65 straipsnio pažeidimus, teisės aktų taikymo laiko atžvilgiu principai neturėtų būti taikomi.

63. TKS nuomone, skundžiamu sprendimu pažeidžiamas EAPB sutartį pasirašiusių valstybių suverenitetas nes, nustojus galioti šiai Sutarčiai kompetencija skirti nuobaudas pagal ją vėl turi valstybės narės, kadangi Sutartį pasirašiusios valstybės suteikė Komisijai teisę skirti nuobaudas tik iki minėtos sutarties pasibaigimo datos.

62. Komisija mano, kad Pirmosios instancijos teismas teisingai pritaikė teisės aktų taikymo laiko atžvilgiu principus. Iš tiesų EB 81 straipsnio *lex generalis* statusas suponuoja bendrą Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio taikomumą, dėl ko atmetama bet kokia pereinamojo laikotarpio nuostatos, susijusios su AP 65 straipsniu, būtinybė. Be to, grįsdama savo kompetenciją šia nuostata Komisija nepažeidė jokio bendrojo aiškinimo principo, nes tinkamos kompetencijos klausimas nėra susijęs su klausimu dėl sankcijų teisėtumo, o Teisingumo Teismas savo praktikoje jau pripažino teleologinį baudžiamųjų nuostatų aiškinimą[26].

64. Komisija abejoja, ar TKS, kaip privatinės teisės reglamentuojamas juridinis asmuo, gali remtis tokiu pažeidimu. Dėl vientisos teisinės sistemos tęstinumo valstybės narės, kurios vienbalsiai patvirtino ginčijamą sprendimą Patariamajame komitete, niekada nei turėjo, nei atgavo kompetenciją bausti už kartelius nagrinėjamame sektoriuje. Taigi TKS siekia būti nebaudžiama dėl seniai įvykusių įvykių, o tai nesuderinama su kartelių draudimo reikšme.

26 — 2007 m. birželio 7 d. Sprendimas *Britannia Alloys & Chemicals prieš Komisiją* (C-76/06 P, Rink. p. I-4405).

d) Dėl ketvirtosios dalies, susijusios su minėto Sprendimo *González y Díez* prieš Komisiją netaikymu

65. TKS teigimu, Pirmosios instancijos teismo nuoroda į minėtą Sprendimą *González y Díez prieš Komisiją* neturi reikšmės, nes ginčo dalykas (valstybės pagalba) ir konkurencijos iškraipymo padariniai negali būti lyginami su dalyku ir padariniais šioje byloje. Be to, nagrinėjamas pažeidimas nesukelia padarinių ateityje.

66. Komisija mano, kad kai kurie nagrinėjamos bylos ir minėto Sprendimo *González y Díez prieš Komisiją* aspektai yra palygintini, nes abiem atvejais visos faktinės aplinkybės įvyko prieš pasibaigiant EAPB sutarties galiojimo laikui, tačiau pagalbos susigrąžinimo ar nuobaudos skyrimo procedūra įvyko po 2002 m. liepos 23 dienos. Be to, konkurencijos iškraipymai abiejose bylose ateityje gali sukelti neigiamų padarinių.

2. Mano vertinimas

67. Išnagrinėsiu visas keturias pirmojo pagrindo dalis kartu. TKS iš esmės prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar pasibaigus EAPB sutarties galiojimo laikui Komisija galėjo konstatuoti AP 65 straipsnio 1 dalies pažeidimą ir bausti už jį, grįsdama savo kompetenciją Reglamento Nr. 1/2003, kuris, primenu, yra EB 81 straipsnio taikymo reglamentas, nuostatomis.

68. Iš tiesų nagrinėjamoje byloje Komisija, konstatuodama pažeidimą, rėmėsi Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalimi. Be to, paskirdama vienkartinę baudą TKS, Komisija rėmėsi minėto reglamento 23 straipsnio 2 dalimi. Tačiau, šios vienkartinės baudos dydį Komisija nustatė remdamasi ne minėtoje nuostatoje nurodytu apskaičiavimo metodu, o metodu, nustatytu AP 65 straipsnio 5 dalyje, taikydama *lex mitior* principą.

69. Tai ne pirmas kartas, kuomet Komisija grindžia sprendimą, derindama materialinę teisę ir procesinę teisę, išplaukiančią iš EAPB ir EB sutarčių. Ji taip pat pasielgė ir kitose dviejose bylose[27].

70. Šitaip Komisija elgėsi, nes nėra jokios pereinamojo laikotarpio nuostatos, pagal kurią galima būtų konstatuoti AP 65 straipsnio 1 dalies pažeidimą pasibaigus EAPB sutarties galiojimo laikui ir bausti už jį. Taigi, jeigu jai nepavyko priimti sprendimo prieš

27 — Žr. minėtą Sprendimą *González y Díez prieš Komisiją*, dėl kurio nebuvo pateiktas apeliacinis skundas, ir 2009 m. kovo 31 d. Sprendimą *ArcelorMittal Luxembourg ir kt. prieš Komisiją* (T-405/06, Rink. p. II-771), dėl kurio pateiktas apeliacinis skundas šiuo metu nagrinėjamas Teisingumo Teisme (C-201/09 P ir C-216/09 P).

pasibaigiant minėtai Sutarčiai dėl pavėluoto antikonkurencinių veiksmų išaiškinimo arba, kaip yra nagrinėjamoje byloje, dėl pirmojo sprendimo panaikinimo, joks teisės aktas jai nesuteikia teisės užtikrinti iš šios nuostatos kylančių teisių ir pareigų.

71. Paskui nė viename iš dviejų reglamentų dėl Bendrijos konkurencijos taisyklių taikymo – 1962 m. spalio 6 d. Tarybos reglamentas Nr. 17[28] ir Reglamentas Nr. 1/2003 – nenagrinėjamos aplinkybės, susidariusios galiojant EAPB sutarčiai. Ši situacija nagrinėjama tik Komisijos komunikate dėl kai kurių konkurencijos bylų, kilusių pasibaigus EAPB sutarties galiojimo laikui[29] nagrinėjimo. Iš tiesų šio komunikato 31 punkte nustatyta:

„Jei taikant Bendrijos konkurencijos taisykles susitarimams Komisija nustato pažeidimą su EAPB sutartimi susijusioje srityje, taikoma pažeidimą įrodančių faktinių aplinkybių atsiradimo metu galiojusi materialinė teisė, nesvarbu, kokia būtų taikymo data. Bet kuriuo atveju pasibaigus EAPB sutarties galiojimui procedūros klausimams yra taikytina EB teisė. <...>“

28 — Pirmasis reglamentas, įgyvendinantis Sutarties [81] ir [82] straipsnius (OL 13, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3).

29 — OL C 152, p. 5.

72. Dėl šios spragos Komisija iš pradžių pasirinko sprendimą, kurį Pirmosios instancijos teismas atmetė 2007 m. spalio 25 d. sprendimuose *SP prieš Komisiją*[30], *Riva Acciaio prieš Komisiją* (T-45/03), *Feralpi Siderurgica prieš Komisiją* (T-77/03) ir *Ferriere Nord prieš Komisiją* (T-94/03). Visose šiose bylose Komisija grindė savo kompetenciją tik EAPB sutarties nuostatomis, nepaisydama, kad šios Sutarties terminas yra pasibaigęs. Taigi 2002 m. gruodžio 17 d. priimtame Sprendime dėl *Ferriere Nord SpA* Komisija, konstatuodama AP 65 straipsnio 1 dalies pažeidimą, rėmėsi AP 65 straipsnio 4 dalimi, o paskirdama vienkartinę baudą įmonei – AP 65 straipsnio 5 dalimi.

73. Pirmosios instancijos teismas panaikino visus šiuos sprendimus dėl kompetencijos neturėjimo. Konkrečiai kalbant, jis nurodė, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką[31] nuostata, kuri yra nagrinėjamo teisės akto teisinis pagrindas, turi galioti priimant šį aktą.

74. Nė vienoje minėtų bylų Komisija nepateikė apeliacinio skundo.

30 — T-27/03, T-46/03, T-58/03 ir T-79/03 ir T-80/03, T-97/03 ir T-98/03, Rink. p. II-4331.

31 — Žr. 2000 m. balandžio 4 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Tarybą* (C-269/97, Rink. p. I-2257), kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, kad „Bendrijos aktai turi būti priimami pagal Sutarties normas, galiojančias priimant minėtus aktus“ (45 punktas).

75. Todėl nagrinėjamoje byloje Komisija pateikia naują sprendimą, remdamasi iš EAPB sutarties išplaukiančia materialine teise ir iš EB sutarties išplaukiančia procesine teise, galiojusia priimant ginčijamą sprendimą.

76. Skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas, remdamasis teleologiniu Sąjungos teisės leidėjo priimtų normų aiškinimu, patvirtino tokio derinimo teisėtumą. Siekdamas pripažinti Komisijos teisę priimti tokį sprendimą, Pirmosios instancijos teismas argumentavo trimis etapais. Pirmiausia, 75–79 skundžiamo sprendimo punktuose jis nurodė EAPB sutarties pobūdį ir taikymo sritį Sąjungos teisės sistemoje. Paskui šio sprendimo 80–84 punktuose Pirmosios instancijos teismas, taikydamas Teisingumo Teismo nustatytas aiškinimo taisykles, rėmėsi šių dviejų Sutarčių tikslų nuoseklumu ir tapatumu. Galiausiai minėto sprendimo 85–89 punktuose Pirmosios instancijos teismas patikrino, ar Komisija veikė nepažeisdama teisėtumo principo ir ypač principų, reglamentuojančių teisės aktų taikymą laiko atžvilgiu.

77. Kaip ir Pirmosios instancijos teismas, šioje išvadoje, pritariu šio teisinio pagrindo galiojimui ir sutinku su Pirmosios instancijos teismo argumentais.

78. Sąjungos teisės sistemoje EAPB sutartimi plieno ir akmens anglies sektoriuose buvo sukurtas specifinis režimas, besiskiriantis nuo bendrųjų EB sutartimi nustatytų normų. Šių dviejų Sutarčių santykis nustatytas EB 305 C straipsnyje. Pagal šią nuostatą EB sutartis ir iš jos išplaukiantys antrinės teisės aktai neturėjo būti taikomi plieno ir akmens anglies sektorių prekėms, jei iškilusiems klausimams buvo taikomas specifinis EAPB sutarties reglamentavimas[32].

79. Tačiau kadangi nėra specifinių nuostatų, EB sutartis ir jos taikymą užtikrinančios nuostatos, taikomos šių Bendrijos sektorių prekėms[33], bendra EB sutarties taikymo sritis minėtai Bendrijai išnykus 2002 m. liepos 23 d. išplito į sektorius, kuriuos anksčiau reglamentavo EAPB sutartis.

80. Toks EAPB sutarties teisinio pagrindo perėjimas į EB sutartį atitinka šių dviejų Bendrijų „funkcinį“ vientisumą[34]. Teisingumo Teismas labai anksti pripažino vientisos teisinės sistemos buvimą[35]. Teisingumo Teismas taip pat pripažino, kad egzistuoja tęstinė teisinė sistema, kurioje teisės aktų pasikeitimo atveju turi būti užtikrintas teisinių struktūrų

32 — Žr. 2008 m. balandžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Salzgitter* (C-408/04 P, Rink. p. I-2767, 88 punktas ir nurodyta teismo praktika).

33 — Žr. 1996 m. gegužės 2 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Hopkins ir kt.* (C-18/94, Rink. p. I-2281, 14 punktas ir nurodyta teismo praktika).

34 — 1960 m. liepos 15 d. Sprendimas *Campolongo prieš Haute Autorité* (27/59 ir 39/59, Rink. p. 795, 824).

35 — Žr. 1991 m. gruodžio 14 d. Nuomonę 1/91 (Rink. p. I-6079, 21 punktas).

tęstinumas, nebent kitaip nurodytų Sąjungos teisės aktų leidėjas[36].

81. Sprendimuose *Busseni*[37] ir *Lucchini*[38], kuriais Pirmosios instancijos teismas grindžia savo vertinimą, parodoma, kaip Teisingumo Teismas suvokia šį minėtų dviejų sutarčių funkcinį vientisumą. Šios dvi bylos susijusios su Teisingumo Teismo kompetencija aiškinti EAPB sutarties normas nagrinėjant prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

82. Pirmojoje byloje nagrinėta situacija, kai minėta kompetencija nėra aiškiai numatyta AP 41 straipsnyje, priešingai nei EB 234 straipsnyje. Siekdamas užpildyti šią spragą, Teisingumo Teismas neapsiribojo šių dviejų nuostatų teksto skirtumais ir rėmėsi bendraisiais tikslais, kurių siekiama šiomis nuostatomis, ir Sutarčių tikslais bei nuoseklumu. Teisingumo Teismas nurodė, kad „[šiems] tikslams ir nuoseklumui <...> prieštarauja tai, kad sprendžiant dėl [EB] ir EAEB sutartimis grindžiamų normų, jų reikšmę ir taikymo sritį paskutine instancija nustato Teisingumo Teismas <…>, o nagrinėjant normas, susijusias su EAPB sutartimi, *ši kompetencija išimtinai priklauso daugeliui nacionalinių teismų, kurių vertinimas gali skirtis, ir kad Teisingumo Teismas <…> neturi kompetencijos užtikrinti vienodą šių normų aiškinimą*“[39][40].

83. Vėliau Teisingumo Teismas pritaikė šį vertinimą minėtoje *Lucchini* byloje. Šioje byloje buvo nagrinėjama situacija, kai dėl to, kad EAPB sutarties galiojimo laikas buvo pasibaigęs, Teisingumo Teismas neteko kompetencijos spręsti dėl prejudicinių klausimų, susijusių su minėtos Sutarties aiškinimu ir taikymu. Pripažinęs, kad AP 41 straipsnis iš tikrųjų nebetaikomas, Teisingumo Teismas nusprendė, jog tai, kad Teisingumo Teismas neturi kompetencijos užtikrinti vienodo normų, susijusių su EAPB sutartimi ir toliau sukeliančių teisinių padarinių nustojus galioti minėtai Sutarčiai, aiškinimo, prieštarauja ne tik Sutarčių tikslams bei nuoseklumui, bet ir nesuderinama su Bendrijos teisės sistemos tęstinumu[41].

84. Būtent šios teismo praktikos pagrindu Pirmosios instancijos teismas pripažino ginčijamą Komisijos kompetenciją. Neapsiribojęs AP 65 straipsnio 1 dalies ir EB 81 straipsnio teksto skirtumais, Pirmosios instancijos teismas pabrėžė, kad šias dvi nuostatas Sąjungos teismas aiškina vienodai ir jomis siekiama tokių pačių tikslų.

36 — 1969 m. vasario 25 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Klomp* (23/68, Rink. p. 43, 13 punktas).

37 — 1990 m. vasario 22 d. Teisingumo Teismo sprendimas (C-221/88, Rink. p. I-495, 8–16 punktai).

38 — 2007 m. liepos 18 d. Teisingumo Teismo sprendimas (C-119/05, Rink. p. I-6199).

39 — Išskirta mano.

40 — Minėto Sprendimo *Busseni* 16 punktas.

41 — Minėto Sprendimo *Lucchini* 41 punktas.

85. Iš tiesų vien iš AP 65 straipsnio 1 dalies ir EB 81 straipsnio 1 dalies teksto aišku, kad valstybės narės siekė nustatyti vienodas normas ir tą pačią Bendrijų veiklos sritį. Nors šių nuostatų tekstai skiriasi, vienoje ir kitoje nuostatoje išreikšta ta pati būtinybė sukurti bendrąją rinką, kurioje būtų sąžininga ir veiksminga konkurencija bei, siekiant šio tikslo, būtinybė uždrausti susitarimus, kurių tikslas arba pasekmės – iškraipyti normalią konkurenciją. Taigi, kaip nurodė Pirmosios instancijos teismas, dėl to, kad pasibaigė EAPB sutarties galiojimo laikas, siekis užtikrinti neiškraipytą konkurenciją plieno ir akmens anglies sektoriuose liko, tik nuo šiol jo siekiama remiantis EB sutartimi. Be to, AP 65 straipsnio 1 dalimi ir EB 81 straipsnio 1 dalimi apsaugomi tie patys teisiniai interesai. Veikimo priemonių požiūriu šios dvi nuostatos pagrįstos panašiomis prielaidomis[42], o jų įgyvendinimą užtikrina ta pati valdžios institucija, būtent Komisija.

86. Mano nuomone, esant šioms aplinkybėms, su sąlyga, kad nepažeidžiami teisės aktų taikymo laiko atžvilgiu principai, Pirmosios instancijos teismas teisėtai galėjo nuspręsti, kad Bendrijos teisės sistemos tęstinumas ir jos veikimą apibrėžiantys tikslai reikalauja, kad Europos bendrija, kaip Europos anglių ir plieno bendrijos teisių ir pareigų perėmėja, užtikrintų, kad valstybės narės ir privatūs asmenys laikytųsi teisių ir pareigų EAPB sutarties veikimo metu susiklosčiusiose situacijose[43]. Taigi, mano nuomone, jei būtų pripažinta, kad, pasibaigus EAPB sutarties galiojimo laikui, Bendrija nebeturi minėtų galių, tai prieštarautų Sutarčių tikslui ir nuoseklumui, kurių siekė Sąjungos teisės aktų leidėjas ir būtų nesuderinama su Bendrijos teisės sistemos tęstinumu, kurį pripažino Teisingumo Teismas.

87. Akivaizdu, kad toks aiškinimas yra galimas tik tuo atveju, jei Bendrija, kuriai šiuo atveju atstovauja Komisija, veikia laikydamasi bendrųjų teisės aktų taikymo laiko atžvilgiu principų[44]. Šie principai, kuriuos Pirmosios instancijos teismas primena skundžiamo sprendimo 85 punkte, pateikiami toliau.

88. Procesinės teisės normos turi būti taikomos visiems ginčams, kurie yra nagrinėjami įsigaliojant minėtoms normoms. Kitaip tariant, Komisija privalo persekioti už

42 — Šiuo požiūriu svarbu pabrėžti, kad pagal 1998 m. Sąjungos teisės aktų leidėjo nustatytas gaires vienkartinė bauda, skirta įmonei, pažeidusiai AP 65 straipsnio 1 dalį ar EB 81 straipsnio 1 dalį, apskaičiuojama remiantis kriterijais, nustatytais EB sutartyje, t. y. pažeidimo sunkumu ir trukme (žr. Baudų nustatymo remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi metodo gaires) (OL C 9, p. 3 ; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 171).

43 — Skundžiamo sprendimo 83 punktas.

44 — Žr. 2008 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Varec* (C-450/06, Rink. p. I-581), kuriame Teisingumo Teismas nurodė, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką procesinės taisyklės paprastai taikomos visiems jų įsigaliojimo momentu nagrinėjamiems ginčams, skirtingai nei materialinės normos, kurios paprastai aiškinamos kaip netaikytinos iki jų įsigaliojimo susidariusioms situacijoms (27 punktas).

pažeidimą, kuris buvo padarytas galiojant EAPB sutarčiai, tokia forma ir pagal tokią procedūrą, kurią nustato Komisijos sprendimo priėmimo metu galiojančios nuostatos, t. y. įtvirtintos Reglamente Nr. 1/2003.

89. Tačiau materialinės teisės normų atveju yra kitaip. Šios netaikomos atgaline tvarka, nebent kitaip aiškiai nustato Sąjungos teisės aktų leidėjas[45]. Taigi taikoma pažeidimo momentu galiojusi materialinė teisė. Pagal minėtą taisyklę leidžiama užtikrinti asmenų teisinį saugumą, kurie paprasčiausia turi galėti žinoti jų asmeninės laisvės ribas ir kurių lūkesčių negalima apvilti vėliau jiems pritaikant įstatymą atgaline tvarka.

90. Tokia taisyklė išplaukia iš nusikaltimo ir bausmės teisėtumo principo, kuris įtvirtintas chartijos 49 straipsnio 1 dalyje ir EŽTK 7 straipsnio 1 dalyje.

91. Chartijos 49 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Niekas negali būti nuteistas už veikimą ar neveikimą, kurie pagal jų padarymo metu galiojusią nacionalinę ar tarptautinę teisę nebuvo laikomi nusikalstamomis veikomis. Taip pat negali būti skiriama griežtesnė bausmė negu ta, kuri buvo taikoma nusikalstamos veikos padarymo metu. Jeigu po to, kai nusikalstama veika buvo padaryta, įstatymo nustatyta lengvesnė bausmė, skiriama lengvesnė bausmė."

92. Mano manymu, Pirmosios instancijos teismo analizė 89 skundžiamo sprendimo punkte visiškai atitinka šį principą. Iš tiesų AP 65 straipsnio 1 dalis, kurioje apibrėžiamas pažeidimas, yra materialinės teisės norma, taikytina ir faktiškai taikoma Komisijos. Ginčijamas sprendimas susijęs su teisine situacija, kuri iš tikrųjų susidarė anksčiau, nei pasibaigė EAPB sutarties galiojimo laikas, nes ši situacija įvyko tarp 1993 m. gruodžio 16 d. ir 1994 m. gruodžio 31 dienos. Be to, atsižvelgiant į EAPB sutarties *lex specialis* pobūdį, tik ši Sutartis ir jos įgyvendinimo taisyklės taikytinos tokiose situacijose, susidariusiose galiojant minėtai Sutarčiai. Galiausiai, kaip nurodė Pirmosios instancijos teismas, Sąjungos teisės aktų leidėjas visai nenumatė EB 81 straipsnio taikymo atgaline tvarka, pasibaigus EAPB sutarties galiojimo laikui.

93. Taigi priėmusi ginčijamą sprendimą Komisija nubaudė už veiksmą, kuris jį vykdant buvo laikomas pažeidimu. Kadangi šis pažeidimas buvo įvykdytas tarp 1993 m. gruodžio 16 d. ir 1994 m. gruodžio 31 d., jis buvo aiškiai ir tiksliai apibrėžtas AP 65 straipsnio 1 dalyje. Be to, už minėtą pažeidimą buvo baudžiama AP 65 straipsnio 5 dalyje aiškiai apibrėžta

45 — Kaip šios taisyklės išimtį, Teisingumo Teismas nurodo, kad materialinės teisės normomis gali būti reglamentuotos situacijos, susidariusios iki jų įsigaliojimo, jeigu jų sąlygų, tikslų ir struktūros analizė leidžia joms priskirti tokį poveikį (minėtas Sprendimas *Varec*).

nuobauda. Taigi įmonės puikiai žinojo savo veiksmų pasekmes tiek nagrinėjant bylą pirmąja instancija, kai buvo priimtas pirminis sprendimas, tiek vykstant šiam procesui. Galiausiai pabrėžiu, kad tokiu specifiniu pakartotinio sprendimo priėmimo atveju TKS, siekdama išvengti Komisijos sankcijos (su sąlyga, kad ji atsakinga už *Thyssen* padarytą pažeidimą), negalėtų teisėtai remtis tuo, kad pasibaigė EAPB sutarties galiojimo laikas.

94. Dėl procesinių teisės normų žinome, kad įgyvendinant EB 81 straipsnį nuostatos, suteikiančios Komisijai teisę priimti kaltinamąjį sprendimą ir nubausti įmones, kurios įvykdė EB 81 straipsnio pažeidimą, įsigaliojus 2004 m. gegužės 1 d. Reglamentui Nr. 1/2003, yra atitinkamai šio reglamento 7 straipsnio 1 dalis ir 23 straipsnio 2 dalis. Taigi nusprendęs, kad šios nuostatos yra procesinės teisės normos, Pirmosios instancijos teismas patvirtino jų neatidėliotiną taikymą.

95. Būtent šiuo paskutiniu klausimu mano nuomonė nesutampa su Pirmosios instancijos teismo nuomone. Iš tiesų Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalimi Komisijai suteikiama ne tik teisė skirti vienkartinę baudą. Joje taip pat nustatytas šios baudos dydis. Taigi, mano nuomone, ši nuostata yra materialinės teisės nuostata.

96. Vis dėlto suprantu, kad specifinėmis nagrinėjamos bylos aplinkybėmis Komisija rėmėsi minėta nuostata tam, kad pagrįstų teisę skirti nuobaudą TKS. Dėl vienkartinės baudos dydžio Komisija pagal *lex mitior* principą, įtvirtintą chartijos 49 straipsnio 1 dalyje, apskaičiavo minėtą baudą pagal AP 65 straipsnio 5 dalį, kad TKS būtų skirta švelnesnė nuobauda.

97. Taigi atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad Pirmosios instancijos teismas nepadarė teisės klaidos, kai nusprendė, kad tokioje situacijoje, kaip nagrinėjamoji, Komisija, konstatuodama ir bausdama už kartelius, kurie patenka į EAPB sutarties taikymo sritį, galėjo remtis Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalimi ir 23 straipsnio 2 dalimi.

98. Tačiau būtina pabrėžti, kad, priešingai, nei nurodė Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 84 punkte, Komisija galėjo šitaip elgtis ne po 2002 m. liepos 23 d., kuomet pasibaigė EAPB sutartis, bet nuo 2004 m. gegužės 1 d., kuomet įsigaliojo Reglamentas Nr. 1/2003.

99. Tačiau dėl šios klaidos nekyla jokių padarinių ginčo sprendimui.

100. Atsižvelgdamas į visus išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui atmesti pirmąjį pagrindą kaip nepagrįstą.

C — *Dėl antrojo pagrindo, susijusio su „res judicata“ galios principo pažeidimu priskiriant „TKS“ atsakomybę už „Thyssen“ padarytus veiksmus*

1. Šalių argumentai

101. Antrajame pagrinde TKS teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, jog klausimas, susijęs su aplinkybe, kad TKS buvo priskirta atsakomybė už *Thyssen* padarytus veiksmus, turi *res judicata* galią.

102. Šį pagrindą sudaro trys dalys.

103. Pirmojoje dalyje TKS iš esmės teigia, kad Pirmosios instancijos teismas neteisingai aiškino minėto Teisingumo Teismo sprendimo *ThyssenKrupp prieš Komisiją* 88 punktą. TKS nuomone, minėtame punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad TKS nėra materialiai atsakinga už *Thyssen* veiksmus, ir šis punktas šiandien turi *res judicata* galią. Todėl Komisija negalėjo jai teisėtai skirti vienkartinės baudos už *Thyssen* neteisėtus veiksmus.

104. Komisija teigia, kad TKS iškraipo skundžiamą sprendimą. Iš tiesų, kaip nusprendė Pirmosios instancijos teismas, Teisingumo Teismas pripažino, kad atsižvelgdama į 1997 m. liepos 23 d. pareiškimą Komisija turėjo teisę priskirti TKS atsakomybę už *Thyssen* veiksmus. Be to, TKS aiškinimas prieštarauja net pačiam Teisingumo Teisme pateikto priešpriešinio apeliacinio skundo dalykui. Iš tiesų šis apeliacinis skundas buvo apribotas klausimu dėl teisės būti išklausytam atsisakymo. Todėl Teisingumo Teismas neprivalėjo iš esmės nagrinėti pareiškimo dėl atsakomybės prisiėmimo.

105. Antrojoje dalyje TKS teigia, viena vertus, kad Pirmosios instancijos teismas pažeidė *res judicata* galios principą, kai išplėtė šio principo taikymo sritį už ankstesniame procese vykusio ginčo dalyko ribų. Iš tiesų šios bylos dalykas buvo apribotas TKS teisės į gynybą pažeidimu priimant pirminį sprendimą. Anot jos, *res judicata* galia negalima užkirsti kelio ieškiniui dėl naujo sprendimo, kuriame TKS galėtų ginčyti 1997 m. liepos 23 d. pareiškimo teisėtumą. Šiuo klausimu TKS primena, kad aplinkybės, susijusios su tariamu

atsakomybės už *Thyssen* veiksmus perkėlimu TKS, pasikeitė, nes laikotarpiu tarp pirminio sprendimo priėmimo ir ginčijamo sprendimo priėmimo šis pareiškimas buvo atšauktas.

106. Kita vertus, TKS teigia, kad taip pasielgęs Pirmosios instancijos teismas pažeidė TKS teisę į gynybą, nes panaikino galimybę remtis pagrindais, kuriais TKS dar niekada nesirėmė.

107. Komisijos nuomone, TKS argumentai prieštarauja argumentams, pateiktiems pirmojoje instancijoje, kur TKS teigė, kad Sąjungos teismas jau galutinai išsprendė atsakomybės perkėlimo klausimą. Taigi šis pagrindas yra naujas ir todėl negali būti priimtas nagrinėjant apeliacinį skundą.

108. Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką *res judicata* galia susijusi faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis, kurios yra realiai arba neišvengiamai išspręstos atitinkamame sprendime. Komisija nurodo, kad tiek dėl pirminio sprendimo pradėtoje teismo byloje, tiek byloje, kurioje priimtas skundžiamas sprendimas, buvo būtina išnagrinėti klausimą, ar remdamasi 1997 m. liepos 23 d. pareiškimu Komisija galėjo priskirti TKS atsakomybę už *Thyssen* įvykdytą pažeidimą.

109. Taigi šių bylų dalykas buvo 1997 m. liepos 23 d. pareiškimas, o minėto Sprendimo *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją* 59 bei 62 punktuose Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad atsakomybė galėjo būti priskirta, ir tai nebuvo apskųsta, be to, tai iš esmės patvirtino Teisingumo Teismas. Pagal EB 233 straipsnį būdama įgaliota imtis priemonių, užtikrinančių Teisingumo Teismo sprendimo įvykdymą, Komisija privalėjo atsižvelgti į šiuos teiginius. Be to, kadangi ginčijamas sprendimas buvo priimtas per tą pačią administracinę procedūrą kaip ir pirminis sprendimas, TKS negali pateikti skirtingų teiginių dėl tų pačių aplinkybių.

110. Dėl 1997 m. liepos 23 d. pareiškimo atšaukimo Komisija teigia, kad teisiškai to padaryti nebebuvo galima, nes jau buvo priimtas ginčijamas sprendimas.

111. Trečiojoje dalyje TKS teigia, kad Komisija neteisėtai perkėlė atsakomybę remdamasi 1997 m. liepos 23 d. pareiškimu. Pirmiausia, TKS pareiškimu siekė atsakyti tik dėl *Thyssen* pareikštų civilinės atsakomybės ieškinių. Antra, dėl konkurencijos taisyklių taikymo pažymėtina, kad TKS nėra *Thyssen* teisių perėmėja, o tai pagal teismų praktiką neleidžia perkelti atsakomybės. Trečia, toks perkėlimas prieštarautų *jus publicum privatorum pactis mutari non potest* principui, pagal kurį specifinis ar privatus susitarimas negali pakeisti

teisinių padarinių, išplaukiančių iš viešosios teisės.

112. Komisija ginčija šiuos argumentus. Pirmiausia ji primena, kad TKS atšaukė 1997 m. liepos 23 d. pareiškimą tik Pirmosios instancijos teisme, vykstant procesui dėl ginčijamo sprendimo. Atšaukta buvo taip, kad suėjo *Thyssen* veiksmams taikomas senaties terminas.

113. Antra, visos šalys sutiko, kad tai buvo ne prievolės perleidimas pagal civilinę teisę, bet atsakomybės prisiėmimas dėl pažeidimo, už kurį gali būti skirta bauda. Tai išplaukia iš TKS pavartotų terminų bei faktinių aplinkybių, kurias Sąjungos teismas nustatė procese dėl pirminio sprendimo.

114. Trečia, Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalimi nedraudžiama, kad įmonei, kuri įsigijo dalį veiklos tokiomis aplinkybėmis, kaip antai nagrinėjamoje byloje, būtų skirta vienkartinė bauda, jei ši įmonė Komisijai aiškiai pareiškė, kad pageidauja prisiimti atsakomybę už kartelį. Komisijos nuomone, ši situacija nėra lygintina su Komisijai pateiktu pareiškimu, kuriuo ji informuojama apie prisiimamą atsakomybę pagal dviejų įmonių susitarimą. Dėl tokio atsakomybės perkėlimo Komisija negalėtų įgyvendinti savo vykdomosios kompetencijos, pavyzdžiui, jei prisiimančios atsakomybę įmonės apyvarta būtų mažesnė arba šios įmonės finansinė padėtis – sunki.

2. Mano vertinimas

115. Prieš pradedant nagrinėti antrąjį pagrindą būtina priminti Pirmosios instancijos teismo argumentus skundžiamame sprendime bei procedūros etapus.

a) Skundžiamas sprendimas

116. Skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad 1997 m. liepos 23 d. pareiškimo galiojimo bei atsakomybės už *Thyssen* veiksmus priskyrimo TKS teisėtumo klausimai galutinai išspręsti Sąjungos teisme ir todėl šiuo metu turi *res judicata* galią.

117. Šiuo tikslu Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo vykstant procesui dėl pirminio sprendimo priimtų sprendimų taikymo sritį.

118. Pirmiausia skundžiamo sprendimo 114 punkte Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo minėto 2001 m. gruodžio 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją* taikymo sritį. Jis rėmėsi prielaida, kad *„prieš nagrinėdamas ir darydamas išvadą* dėl TKS teisės į gynybą pažeidimo Pirmosios instancijos teismas *turėjo konstatuoti, kad 1997 m. liepos 23 d. pareiškimas,* kuriuo TKS patvirtino prisiimanti atsakomybę už *Thyssen* veiksmus, *galioja*[46]*“*.

119. Šis „konstatavimas“ pateiktas minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Krupp Thyssen Stainless et Acciai speciali Terni prieš Komisiją* 62 punkte. Jame nurodyta:

„<...> neginčijama, kad Komisija, remdamasi [1997 m. liepos 23 d. pareiškimu], išimties tvarka turėjo teisę pripažinti TKS atsakinga už pažeidimus, kuriais kaltinama Thyssen[47] <...>. Iš tiesų galima teigti, kad toks pareiškimas, kuris, be kita ko, atitinka ekonominius veiksnius, būdingus įmonių koncentracijoms, reiškia, kad juridinis asmuo, kuriam tenka atsakomybė už kito juridinio asmens veiksmus, nuo to momento, kai šiais veiksmais padaromas pažeidimas, privalo už jį atsakyti, net jei iš principo už jį turi atsakyti fizinis arba juridinis asmuo, kuris vadovavo atitinkamai įmonei tuo metu, kai pažeidimas buvo padarytas.“

120. Paskui, skundžiamo sprendimo 116–138 punktuose Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo minėto 2005 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *ThyssenKrupp prieš Komisiją* taikymo sritį.

121. Šiuo klausimu jis sutelkė dėmesį į minėto sprendimo 88 punktą. Šis punktas atitinka pagrindą, kurį Komisija nurodė priešpriešiniame apeliaciniame skunde. Ji ginčijo Pirmosios instancijos teismo išvadą, kad Komisija pažeidė TKS teisę į gynybą. Konkrečiai kalbant, ji teigė, kad Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į ypatingas aplinkybes, kurios jai leido priskirti atsakomybę už *Thyssen* veiksmus tiesiogiai *TKS*.

122. Minėto Sprendimo *ThyssenKrupp prieš Komisiją* 88 punkte nustatyta:

„Dėl tariamų išimtinių aplinkybių, kuriomis rėmėsi Komisija, [kad galėtų priskirti TKS atsakomybę dėl *Thyssen* veiksmų], pakanka priminti, kad pirmiausia TKS nėra *Thyssen* ūkinės veiklos perėmėja, nes pastaroji bendrovė toliau egzistavo kaip savarankiškas juridinis asmuo iki pat [pirminio] sprendimo priėmimo. Be to, aplinkybės, jog šios dvi įmonės

46 — Išskirta mano.

47 — Išskirta mano.

galbūt veikė vieningai po 1995 m. sausio 1 d., nepakanka, kad TKS galima būtų priskirti *Thyssen* veiksmus, nes <...> principas nurodo, jog juridiniam asmeniui sankcija gali būti skirta tik už tuos veiksmus, kuriuos jam galima konkrečiai inkriminuoti. Kalbant apie per administracinę procedūrą padarytus TKS pareiškimus dėl *Thyssen* veiksmų, <...> jau buvo nurodyta, kad jie nesudaro pagrindo spręsti, jog atsakomybė už iki šios datos atliktus *Thyssen* veiksmus tenka TKS."

123. Taigi Teisingumo Teismas atmetė pagrindą, kurį Komisija nurodė grįsdama priešpriešinį apeliacinį skundą.

124. Skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad šiuo punktu siekta tik atsakyti į Komisijos teiginį dėl ypatingų aplinkybių buvimo ir remiantis juo negalima daryti išvados, jog, Teisingumo Teismo nuomone, TKS negalėjo būti pripažinta atsakinga už *Thyssen* veiksmus.

125. Todėl skundžiamo sprendimo 139 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog „Bendrijos teismas mano, kad Komisija išimties tvarka, atsižvelgdama į 1997 m. liepos 23 d. pranešimą, turėjo teisę pripažinti TKS atsakinga už *Thyssen* veiksmus", o šio sprendimo 144 punkte nurodė, kad „*Bendrijos teismas jau nagrinėjo ir galutinai išsprendė* šiame ieškinyje kilusį teisės klausimą, susijusį su 1997 m. liepos 23 d. pareiškimo, kaip teisinio pagrindo, pripažinti [TKS] atsakinga už *Thyssen* veiksmus ir paskui jai skirti sankciją galiojimu, *ir šis įgijo res judicata galią*"[48]. Minėto sprendimo 145 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad „dėl šios *res judicata* galios [minėtas] teisės klausimas negali būti dar kartą pateiktas Pirmosios instancijos teismui ir šis negali jo nagrinėti" ir todėl atmetė pagrindą, susijusį su atsakomybės perkėlimo neteisėtumu, kaip nepriimtiną.

b) Mano nagrinėjimas

126. Kaip ir TKS manau, kad nagrinėdamas Pirmosios instancijos teismas padarė šiuo klausimu kelias teisės klaidas.

127. Pirmiausia manau, kad Pirmosios instancijos teismas netinkamai išaiškino minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Thyssen-Krupp prieš Komisiją* 88 punktą.

128. Iš tiesų, mano nuomone, minėtame punkte Teisingumo Teismas labai aiškiai paneigė išvadą, kurią Pirmosios instancijos

48 — Išskirta mano.

teismas padarė minėto Sprendimo *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją* 62 punkte, dėl tariamų ypatingų aplinkybių buvimo. Pakanka tik perskaityti minėto Sprendimo *ThyssenKrupp prieš Komisiją* 88 punktą, kad tuo įsitikintum. Tai atlikęs, skundžiamo sprendimo 139 punkte Pirmosios instancijos teismas negalėjo teisėtai teigti, kad „Bendrijos teismas“ pritartų tokiam priskyrimui. Mano nuomone, tai yra pirmoji teisės klaida.

129. Antra, manau, kad Pirmosios instancijos teismas neteisingai pritaikė *res judicata* galios principą, nes šalys nagrinėjant bylą pirmąja instancija nediskutavo klausimais, susijusiais su 1997 m. liepos 23 d. pareiškimo galiojimu ir atsakomybės perkėlimo teisėtumu.

130. Teisingumo Teismas pripažino esminę *res judicata* galios principo svarbą tiek Sąjungos, tiek nacionalinės teisės sistemose[49]. Šis principas yra teisinio saugumo principo išraiška[50]. Jis užtikrina teisės ir teisinių santykių stabilumą bei gerą teisingumo vykdymą. Iš tiesų teismo sprendimai, kurių negalima apskųsti, socialiniuose santykiuose įgyja neginčijamą pobūdį ir tampa teisiniais faktais. Šie faktai turi būti pripažįstami.

131. Bendrai priimta, kad *res judicata* galią įgyja tik tai, dėl ko buvo priimtas sprendimas. Būtina, kad ieškinio dalykas būtų toks pats, kad ginčas būtų grindžiamas tomis pačiomis aplinkybėmis ir vyktų tarp tų pačių šalių. Taigi *res judicata* galios principu šalims užkertamas kelias kreiptis į teismą su tokiu pačiu ieškiniu kaip ir ieškinys, dėl kurio pagrįstumo ar nepagrįstumo jau yra priimtas sprendimas, ir taip leidžiama išvengti nesibaigiančių ginčų dėl jau išspręstų situacijų.

132. Teisingumo Teismas pripažino, kad *res judicata* galią turi ne tik teismo sprendimo rezoliucinė dalis, bet ir motyvai, kurie yra būtinas rezoliucinės dalies pagrindas, nuo kurio jie negali būti atskirti. Taigi remdamasis nusistovėjusia teismo praktika Teisingumo Teismas nurodo, kad „*res judicata* galios principas susijęs tik su tais faktiniais ir teisiniais aspektais, kurie buvo realiai ar neišvengiamai išnagrinėti nagrinėjamame teisminiame sprendime“[51]. Kita vertus, nebent aš klysčiau, Teisingumo Teismas neišsakė nuomonės dėl *res judicata* galios ribų tuo atveju,

49 — Žr. 2010 m. birželio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-526/08, Rink. p. I-6151, 26 punktas ir nurodyta teismo praktika).

50 — 1999 m. birželio 1 d. Sprendimas *Eco Swiss* (C-126/97, Rink. p. I-3055, 46 punktas). Taip pat žr. 1999 m. spalio 28 d. EŽTT sprendimą *Brumărescu prieš Rumuniją*, *Recueil des arrêts et décisions*, 1999-VII, kuriame Europos teismas vienareikšmiškai patvirtino, kad remiantis teisinio saugumo principu „joks teismų priimtas galutinis sprendimas dėl ginčo nebegali būti užginčytas“ (61 punktas).

51 — Žr. minėtą Sprendimą *Komisija prieš Liuksemburgą* (27 punktas ir nurodyta teismo praktika).

kai nesilaikoma teisingo bylos nagrinėjimo procesinių garantijų.

133. Būtent toks yra nagrinėjamos bylos dalykas. Iš tiesų skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas pritaikė *res judicata* galios principą motyvui, kuris šiame teisme nebuvo ginčytas ir dėl kurio šalys nediskutavo. Mano nuomone, toks *res judicata* galios principo aiškinimas yra teisės klaida, nes dėl jo pažeidžiamos pagrindinės teisingo bylos nagrinėjimo procesinės garantijos ir, konkrečiai kalbant, rungimosi principas.

134. Iš tiesų, ar galima pagrįstai teigti, kad *res judicata* galią turi motyvas, susijęs su ginčijamų teisių esme, nors šalys iš tikrųjų dėl to net nesirungė?

135. Rungimosi principas yra pagrindinis Sąjungos teisės principas[52], susijęs su teisės į gynybą ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtintų, pirma, chartijos 47 straipsnyje ir, antra, EŽTK 6 straipsnyje, laikymusi.

136. Teisingumo Teismas dar kartą patvirtino šio principo svarbą bei esmę 2009 m. gruodžio 2 d. Sprendime *Komisija prieš Airiją ir kt.*[53]. Rungimosi principas taikomas visoms procedūroms, kuriose gali būti priimtas didelę įtaką asmens interesams turintis Bendrijos institucijos sprendimas. Todėl jis taikomas Sąjungos teismuose. Be to, juo remtis gali visos ginčo šalys – tiek privatūs asmenys, tiek valstybės narės ar institucijos.

137. Teisingumo Teismo nuomone, rungimosi principas kiekvienai proceso šaliai suteikia teisę susipažinti su faktais, kuriais teismas pagrįs savo sprendimą, ir teisę diskutuoti dėl šių faktų. Tai leidžia geriau informuoti teismą. Taigi diskusija dėl visų faktų, kurie gali paveikti ginčo sprendimą, leidžia teismui nuspręsti visiškai nešališkai ir visapusiškai susipažinus su faktinėmis ir teisinėmis bylos aplinkybėmis. Tai taip pat leidžia sukurti pasitikėjimą teisingumo sistemos veikimu, kurį privalo turėti proceso dalyviai. Šis pasitikėjimas reiškia, kad šalys yra tikros, jog gali pareikšti nuomonę dėl visų faktų, kuriais teismas grindžia savo sprendimą.

52 — 2008 m. liepos 10 d. Sprendimas *Bertelsmann ir Sony Corporation of America prieš Impala* (C-413/06 P, Rink. p. I-4951, 61 punktas).

53 — C-89/08 P, Rink. p. I-11245, 50–59 punktai. Minėto principo aprašymas pateiktas mano išvados šioje byloje 87–107 punktuose.

138. Ši teismo praktika atitinka Europos Žmogaus Teisių Teismo taikomą teisės į rungimosi procesą aiškinimą. Ši teisė yra EŽTK 6 straipsnyje įtvirtintos teisės į teisingą bylos nagrinėjimą sudėtinė dalis ir, kadangi šia konvencija siekiama užtikrinti konkrečias ir realias teises, minėta teisė konkrečiai reikalauja, kad kiekvienas teismas iš tikrųjų nagrinėtų šalių pateikiamus pagrindus, argumentus ir įrodymus.

139. Rungimosi principas kiekvienai šaliai ne tik suteikia teisę susipažinti su teismui pateiktais įrodymais ir pastabomis bei dėl jų diskutuoti. Kaip tai aiškiai pripažino Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Komisija prieš Airiją ir kt.*, šis principas taip pat reiškia „šalių teisę susipažinti su teismo iniciatyva iškeltais teisiniais pagrindais, kuriais remdamasis jis ketina priimti savo sprendimą, ir teisę dėl jų diskutuoti“. Iš tikrųjų, Teisingumo Teismo nuomone, tam, kad būtų įvykdyti reikalavimai, susiję su teise į teisingą bylos nagrinėjimą, svarbu, jog šalys žinotų tiek faktines, tiek teisines bylos aplinkybes, nuo kurių priklauso proceso baigtis, ir remdamosi rungimosi principu galėtų dėl jų išreikšti savo nuomonę. Taigi, išskyrus specifinius atvejus, kaip antai nurodytus Sąjungos teismų procedūros reglamentuose, teismas negali grįsti sprendimo savo iniciatyva iškeltu teisiniu pagrindu, net jeigu jis susijęs su viešąja tvarka, prieš tai nepakvietęs šalių pateikti pastabų dėl minėto pagrindo.

140. Teisingumo Teismas šią pareigą kildina iš Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos, pagal kurią teismas privalo pats laikytis rungimosi principo, visų pirma spręsdamas ginčą savo iniciatyva pateikto motyvo pagrindu[54].

141. Nagrinėjamoje byloje iš minėto Sprendimo *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją* 62 punkto aiškiai išplaukia, jog Pirmosios instancijos teismas savo iniciatyva nurodė, kad Komisijos atliktas atsakomybės perkėlimas yra teisėtas[55]. Iš tiesų, kaip nurodo Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 114 punkto paskutinėje įtraukoje, 1997 m. liepos 23 d. pareiškimo galiojimo konstatavimas buvo būtina išankstinė sąlyga darant tolesnę išvadą dėl teisių į gynybą pažeidimo.

142. Tačiau šiuo teisės klausimu šalys iš tikrųjų nediskutavo. Viena vertus, tai nebuvo ginčijamas klausimas, kurį šalys buvo pateikusios išspręsti teismui. Taigi šalys juo nediskutavo. Kita vertus, Pirmosios instancijos teismas nepasiūlė šalims pareikšti pastabų,

54 — Minėtas Sprendimas *Komisija prieš Airiją ir kt.* (54 punktas).

55 — Minėtame punkte Pirmosios instancijos teismas nurodė, jog „neginčijama, kad Komisija, remdamasi 1997 m. liepos 23 d. <...> pareiškimu, išimties tvarka turėjo teisę pripažinti [TKS] atsakinga už pažeidimus, kuriais kaltinama *Thyssen* [ir kad] iš tiesų galima teigti, jog toks pareiškimas, kuris, be kita ko, atitinka ekonominius veiksnius, būdingus įmonių koncentracijoms, reiškia [tokį perkėlimą]“.

kuomet jis savo iniciatyva iškėlė minėtą teisės klausimą.

143. Tačiau atsakomybės perkėlimo teisėtumas buvo klausimas, nulėmęs proceso baigtį. Be to, jo išsprendimas nebuvo akivaizdus. Iš minėtame Sprendime *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją* Pirmosios instancijos teismo pavartotų sąvokų ir Teisingumo Teismo teiginių nagrinėjant apeliacinį skundą matyti, kad atsakomybės perkėlimo teisėtumas buvo ir tebėra rimtai diskutuotinas.

144. Pirmiausia šio sprendimo 62 punkte Pirmosios instancijos teismas nepateikia įtikinamų paaiškinimų dėl priežasčių, dėl kurių nagrinėjamoje byloje nebuvo laikomasi pagrindinio bausmės individualizavimo principo. Nors jis pateikia nuorodą į tariamai esamus „ekonominius veiksnius, būdingus įmonių koncentracijoms“ tam, kad, išimties tvarka, pateisintų tokį atsakomybės perkėlimą, man toks pateisinimas atrodo per daug neaiškus, kuomet siekiama nesilaikyti nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos dėl veiksmų priskyrimo.

145. Paskui Teisingumo Teismas labai aiškiai paneigė išvadą, kurią Pirmosios instancijos teismas padarė tame pačiame 62 punkte, dėl tariamo išskirtinių aplinkybių buvimo. Tačiau kadangi *res judicata* galia yra pagrindinis teisės principas, saugumo ir stabilumo šaltinis, ar tai nesuponuoja, kad jis turi būti iš karto ir aiškiai nustatytas? Iš tikrųjų Teisingumo Teismas niekada nenagrinėjo tokio pareiškimo teisėtumo.

146. Taigi, kadangi nebuvo nei diskutuojama, o Pirmosios instancijos teismas nepateikė įtikinamų paaiškinimų, atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo nepritarimą, manau, kad Pirmosios instancijos teismas negalėjo teisėtai nuspręsti, jog Sąjungos teismas galutinai nusprendė dėl šių klausimų, susijusių su 1997 m. liepos 23 d. pareiškimo teisėtumu ir su tuo susijusiu atsakomybės perkėlimu.

147. Trečia, manau, kad palikęs TKS prašymą nenagrinėtą, Pirmosios instancijos teismas pažeidė šalių pusiausvyrą, dėl ko ieškovė atsidūrė aiškiai nepalankesnėje padėtyje nei Komisija.

148. Atsižvelgiant į Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, visos šalys turi vienodą teisę išreikšti savo poziciją taip, kad nė viena proceso šalis neatsidurtų akivaizdžiai palankesnėje padėtyje[56]. Tai yra teisės į teisingą bylos nagrinėjimą dalis.

56 — Žr. 2003 m. liepos 15 d. EŽTT sprendimą *Ernst ir kiti prieš Belgiją*, § 60.

149. Dėl Pirmosios instancijos teismo skundžiamame sprendime priimto sprendimo TKS nebegali ginčyti 1997 m. liepos 23 d. pareiškimo ir su juo susijusio atsakomybės perkėlimo teisėtumo, nors niekada dėl šio klausimo nebuvo išklausyta. Nors vykstant procesui dėl pirminio sprendimo TKS neturėjo galimybės pareikšti savo pastabų, dabar jos prašymas paliekamas nenagrinėtas remiantis *res judicata* galia. Atvirkščiai, kalbant apie Komisiją, Pirmosios instancijos teismas be jokių diskusijų pripažino, kad ši turi išimtinę teisę remtis šiuo pareiškimu, o vėliau pritaikė TKS pateiktam prieštaravimui *res judicata* galios principą. Mano nuomone, toks vertinimas gali sudaryti įspūdį, kad pusiausvyra pažeista Komisijos naudai.

150. Atsižvelgdamas į visus šiuos teiginius manau, kad Pirmosios instancijos teismas netinkamai aiškino minėtą Teisingumo Teismo sprendimą *ThyssenKrupp prieš Komisiją*, kai teigė, kad Sąjungos teismas galutinai išsprendė klausimą dėl atsakomybės perkėlimo teisėtumo, ir pažeidė *res judicata* galios principą. Taip pasielgęs Pirmosios instancijos teismas taip pat atėmė iš TKS teisę į teisingą bylos nagrinėjimą.

151. Todėl siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad antrasis TKS nurodytas pagrindas yra pagrįstas, ir panaikinti skundžiamą sprendimą.

D — *Dėl skundžiamo sprendimo panaikinimo padarinių*

152. Kai sprendimas panaikinamas patenkinus apeliacinį skundą, Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnyje numatyta, kad Teisingumo Teismas gali grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui arba pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti.

153. Ginčas nagrinėjamoje byloje susijęs su Komisijos vykdomu persekiojimu už *Thyssen* 1993 m. gruodžio 16 d.–1994 m. gruodžio 31 d. padarytą pažeidimą. Ginčijamu sprendimu siekiama tik remiantis 1997 m. liepos 23 d. pareiškimu priskirti TKS atsakomybę už *Thyssen* padarytus antikonkurencinius veiksmus ir atitinkamai skirti TKS vienkartinę baudą.

154. Pirmiausia būtina nustatyti, ar remdamasi 1997 m. liepos 23 d. pareiškimu Komisija galėjo teisėtai priskirti TKS atsakomybę už *Thyssen* padarytą pažeidimą.

155. Jei, kaip aš manau, Komisija neturėjo teisės taip elgtis, būtina nustatyti, ar, atsižvelgiant į senaties taisykles, Komisija gali teisėtai persekioti *Thyssen* už veiklą, kurią ši darė nuo 1993 m. gruodžio 16 d. iki 1994 m. gruodžio 31 dienos.

156. Dėl šių dviejų klausimų buvo diskutuojama Teisingumo Teisme. Taigi manau, kad ginčas dėl šių dviejų klausimų gali būti sprendžiamas.

157. Todėl siūlau Teisingumo Teismui išnagrinėti ketvirtąjį ir septintąjį panaikinimo pagrindus, TKS nurodytus Pirmosios instancijos teisme.

1. Dėl atsakomybės už *Thyssen* padarytą pažeidimą priskyrimo TKS

a) Šalių argumentai[57]

158. Ketvirtajame panaikinimo pagrinde TKS ginčija atsakomybės už *Thyssen* padarytą pažeidimą priskyrimo teisėtumą. Ji teigia, kad 1997 m. liepos 23 d. pareiškimas nesuteikė teisės Komisijai padaryti tokį priskyrimą. TKS remiasi, viena vertus, Teisingumo Teismo praktika, pagal kurią, esant teisių perėmimui, teisių perėmėjas negali būti atsakingas už teisių perleidėjo atliktus veiksmus, jei šis teisių perleidėjas vis dar egzistuoja. Kita vertus, TKS primena Teisingumo Teismo teiginius, pateiktus minėto Sprendimo *ThyssenKrupp prieš Komisiją* 88 punkte, pagal kuriuos tarp dviejų įmonių nėra jokio ūkinės veiklos perėmimo, ir kad nei jų bendra veikla, nei per administracinę procedūra padaryti TKS pareiškimai neleidžia daryti tokio priskyrimo. Galiausiai TKS vadovaujasi principu *jus publicum privatorum pactis mutari non potest*, kad įrodytų, jog toks privataus pobūdžio sandoris, kaip antai 1997 m. liepos 23 d. pareiškimas, negali pakeisti teisinių padarinių, susijusių su viešosios teisės, *a fortiori*, baudžiamosios teisės, normų taikymu.

b) Mano vertinimas

159. Komisija ginčija tokius teiginius. Kaip ir pastabose, pateiktose vykstant procesui dėl pirminio sprendimo, per posėdį Komisija vėl nurodė, kad nagrinėjama situacija yra ūkinės veiklos perėmimo atvejis. Be to, Komisijos nuomone, nėra jokios teisinės kliūties atsižvelgti į tokį laisvai ir sąmoningai padarytą TKS pareiškimą, priskiriant TKS atsakomybę už *Thyssen* antikonkurencinius veiksmus.

160. Negaliu pritarti Komisijos argumentams.

57 — Išsamūs šalių argumentai pateikti skundžiamo sprendimo 105–109 punktuose.

161. Iš tiesų priskirdama TKS atsakomybę už *Thyssen* padarytą pažeidimą Komisija pažeidžia asmeninės atsakomybės principą ir su juo glaudžiai susijusį bausmės ir nuobaudos individualizavimo principą, kuriuo grįstas atsakomybės už neteisėtus kartelius priskyrimas[58].

162. Šie principai yra pagrindinės garantijos, kylančios iš baudžiamosios teisės. Pagal asmeninės atsakomybės principą kiekvienas atsako tik už savo veiksmus. Remiantis bausmės individualizavimo principu, bausmė negali būti skirta kitam nei kaltasis asmuo. Taigi pagal šiuos principus draudžiama patraukti atsakomybėn fizinį ar juridinį asmenį, kuris nebuvo nei pažeidimo vykdytojas, nei bendrininkas ir atitinkamai riboja valstybinės valdžios institucijų *jus puniendi*. Šie principai taip pat riboja ir privačių asmenų laisvę, kurie negali melagingai prisipažinti kaltais dėl pažeidimo, kurio nepadarė.

163. Kaip minėjau, minėtame Sprendime *Komisija prieš Anic Partecipazioni* Teisingumo Teismas pripažino, kad asmeninės atsakomybės principas yra taikytinas konkurencijos taisyklėms. Šioje byloje teismas nusprendė, kad, atsižvelgiant į nagrinėjamo pažeidimo pobūdį ir į už pažeidimą skiriamos nuobaudos pobūdį ir griežtumą, atsakomybė už konkurencijos taisyklių pažeidimą yra asmeninio pobūdžio[59]. Jau minėtame Sprendime *Hüls prieš Komisiją* Teisingumo Teismas pritaikė nekaltumo prezumpcijos principą[60]. Neįžvelgiu, kaip šio principo laikymasis galėtų būti suderinamas su asmens, melagingai prisipažinusio kaltu, nubaudimu.

164. Taigi, kuomet ūkio subjektas pažeidžia konkurencijos taisykles, už savo veiksmų padarinius turi atsakyti fizinis asmuo ar juridinis asmuo, kuris valdo šį subjektą, net jei sprendimo, kuriuo konstatuojamas pažeidimas, dieną įmonės valdymas buvo perduotas kitam asmeniui[61]. Kol juridinis asmuo, vadovavęs įmonei pažeidimo momentu, egzistuoja, už įmonės neteisėtus veiksmus atsako šis juridinis asmuo, net jei materialūs ir asmeniniai veiksniai, prisidėję prie pažeidimo padarymo, po pažeidimo buvo perleisti tretiesiems asmenims[62].

58 — Minėtas Sprendimas *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* (56 punktas bei nurodyta teismo praktika).

59 — 78 punktas.

60 — 150 punktas.

61 — Žr. 2000 m. lapkričio 16 d. sprendimus *KNP BT prieš Komisiją* (C-248/98 P, Rink. p. I-9641, 71 punktas); *Cascades prieš Komisiją* (C-279/98 P, Rink. p. I-9693, 78 punktas); *Stora Kopparbergs Bergslags prieš Komisiją* (C-286/98 P, Rink. p. I-9925, 37 punktas); *SCA Holding prieš Komisiją* (C-297/98 P, Rink. p. I-10101, 25 punktas) ir 2007 m. gruodžio 13 d. Sprendimą *ETI ir kt.* (C-280/06, Rink. p. I-10893, 39 punktas ir nurodyta teismo praktika).

62 — Žr. minėtą Sprendimą *SCA Holding prieš Komisiją* (25 punktas).

165. Tačiau tokioje srityje, kaip antai konkurencijos teisė, persekiojančiosios institucijos susiduria su sudėtingu elgesiu, pasižyminčiu klaidinančiais veiksmais, dėl kurių gali būti paslėpta ar pakeista veikos vykdytojo tapatybė (pavyzdžiui, dėl restruktūrizacijos, pardavimo ar kitų teisinių arba organizacinių pakitimų[63]). Kad įmonės negalėtų išvengti Komisijos nuobaudų ir būtų užtikrintas veiksmingas konkurencijos taisyklių taikymas, Teisingumo Teismas kartais leidžia valdžios institucijoms netaikyti asmeninės atsakomybės principo ir perkelti atsakomybę už vienos įmonės antikonkurencinius veiksmus kitai įmonei dviem atvejais, t. y. pirmiausia, kai nagrinėjamos įmonės priklauso įmonių grupei (taip nėra nagrinėjamoje byloje), antra, kai naujoji įmonė tęsia veiką padariusio asmens veiklą taip, kad yra „ekonominis veikos tęstinumas“ tarp pirmosios ir antrosios įmonės[64].

166. Tačiau kriterijus, susijęs su „ekonominiu tęstinumu“, gali būti taikomas tik tuo atveju, jeigu juridinis asmuo, atsakingas už įmonės valdymą, teisiškai ar ekonomiškai nebeegzistuoja po to, kai buvo įvykdytas pažeidimas[65]. Būtent šiuo atveju ir kyla abejonė.

167. Iš tiesų, nors veiklą, kurią vykdydama *Thyssen* galėjo padaryti pažeidimą, nuo 1995 m. sausio 1 d. buvo perleista TKS, *Thyssen* išliko kaip juridinis asmuo ir tęsė savo ekonominę veiklą kituose sektoriuose, struktūriškai niekaip nesusijusi su TKS. Kaip nurodė Komisija ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 10 punkte, *Thyssen* tebeegzistavo 2006 m. gruodžio 20 d., būtent dieną, kai buvo priimtas šis sprendimas. Kaip nurodė Teisingumo Teismas minėto Sprendimo *ThyssenKrupp prieš Komisiją* 88 punkte, šiuo atveju tarp dviejų įmonių nėra ūkinės veiklos perėmimo. Todėl *Thyssen* turėjo būti laikoma atsakinga už visus jos veiksmus prieš perleidžiant dalį veiklos TKS 1995 m. sausio 1 d. Šiuo klausimu toks ir buvo pradinis Komisijos ketinimas, nes 1997 m. balandžio 24 d. ji išsiuntė TKS ir *Thyssen* atskirus pranešimus apie kaltinimus. Beje, abi šios įmonės į juos atsakė atskirai.

63 — Iš tiesų Teisingumo Teismas mano, kad tokiomis aplinkybėmis nebūtų pasiektas tikslas bausti už konkurencijos taisyklėms prieštaraujančias veikas bei užkirsti kelią jų pasikartojimui, naudojant atgrasančias nuobaudas (žr. minėto Sprendimo *ETI ir kt.* 41 punktą bei nurodytą teismo praktiką).

64 — Žr. 1975 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Suiker Unie ir kt. prieš Komisiją* (40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 ir 114/73, Rink. p. 1663, 84 punktas); 1984 m. kovo 28 d. Sprendimą *Compagnie royale asturienne des mines ir Rheinzink prieš Komisiją* (29/83 ir 30/83, Rink. p. 1679, 9 punktas) ir minėtą Sprendimą *Komisija prieš Anic Partecipazioni* (145 punktas).

65 — Žr. minėtą Sprendimą *ETI ir kt.* (40 punktas). Taip pat būtent šiuo pagrindu minėtame Sprendime *Komisija prieš Anic Partecipazioni* Teisingumo Teismas atmetė argumentą, kurį pateikė dėl baudžiamosios veikos kaltinama įmonė, kad paneigtų bet kokią savo atsakomybę, t. y. kad ši įmonė perleido kitai įmonei veiklą, kurią vykdydama ji tapo kalta dėl priskiriamo pažeidimo. Ši byla susijusi su dviem egzistuojančiomis ir veikiančiomis įmonėmis, kurių viena tiesiog perleido kitai dalį savo veiklos ir kurios tarpusavyje nebuvo struktūriškai susijusios.

168. Šiomis aplinkybėmis ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje Komisija negalėjo nesilaikyti asmeninės atsakomybės principo, priskirdama TKS atsakomybę už neteisėtus *Thyssen* veiksmus nuo 1993 m. gruodžio 16 d. iki 1994 m. gruodžio 31 dienos.

169. Todėl ginčijamu sprendimu pažeidžiamas asmeninės atsakomybės principas ir neatsižvelgiama į nusistovėjusioje Teisingumo Teismas praktikoje nustatytą lemiamą aplinkybę, t. y. į ekonominio tęstinumo tarp TKS ir *Thyssen* nebuvimą.

170. Be to, Komisija negalėjo teisėtai remtis 1997 m. liepos 23 d. pareiškimu, kad galėtų taikyti išimtį konkurencijos teisės taisyklėms.

171. Taip elgdamasi Komisija neatsižvelgia į minėtų taisyklių pobūdį ir neatlieka funkcijų, tenkančių jai pagal šias taisykles. Minėtos taisyklės yra viešosios teisės normos. Viena vertus, jos leidžia užtikrinti sąžiningą ir veiksmingą konkurenciją bendrojoje rinkoje, draudžiant antikonkurencinius susitarimus, ir atitinkamai prisideda prie Sąjungai iškeltų tikslų siekimo. Kita vertus, jos leidžia užtikrinti vartotojų interesus juos apsaugant nuo kai kurių įmonių veikų. Taigi jos yra privalomos teisės normos, taikomos visiems, ir todėl šalys negali jų nesilaikyti privačių sandorių pagrindu.

172. Šiuo klausimu primenu, jog Komisija pirmiausia privalo užtikrinti, kad būtų taikomi principai, nustatyti EB 81 straipsnyje[66]. Taigi ji negali priimti tokio vienašališko pareiškimo, kaip antai 1997 m. liepos 23 d. pareiškimas, kuriuo nesilaikoma taisyklių ir principų, susijusių su antikonkurencinių veiksmų priskyrimu. Taip pat ji negali sutikti su pareiškimu, kuriuo įmonė melagingai prisipažįsta kalta dėl pažeidimo, kurio nepadarė.

173. Taigi, atsižvelgdamas į šiuos argumentus, manau, kad ginčijamu sprendimu pažeidžiamas asmeninės atsakomybės principas tiek, kiek tai susiję su *Thyssen* nuo 1993 m. gruodžio 16 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. padaryto pažeidimo priskyrimu.

174. Todėl manau, kad ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 2 dalis turi būti panaikinta, nes atsakomybę dėl minėto pažeidimo joje priskiriama TKS.

175. Pažeidimas, kuriuo kaltinama *Thyssen*, yra nustatytas ir *Thyssen* buvo išklausyta, nes

66 — Žr. SESV 105 straipsnio 1 dalį.

1997 m. balandžio 24 d. Komisija jai išsiuntė atskirą pranešimą apie kaltinimus, į kurį *Thyssen* atsakė atskirai. Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo motyvuojamosios dalies 13 punkto, *Thyssen* atsakė į pranešimą apie kaltinimus savo vardu.

176. Dabar lieka nustatyti, ar Komisija dar gali nubausti *Thyssen* sumokėti vienkartinę baudą už ginčijamo sprendimo 1 straipsnyje nurodytus antikonkurencinius veiksmus, kuriuos *Thyssen* įvykdė nuo 1993 m. gruodžio 16 d. iki 1994 m. gruodžio 31 dienos.

2. Dėl Komisijos teisės bausti už *Thyssen* padarytą pažeidimą senaties

177. Savo septintajame panaikinimo pagrinde TKS teigia, kad *Thyssen* padarytam pažeidimui senaties terminas yra suėjęs 1999 m. ar vėliausiai nuo 2003 metų. Ji teigia, kad senaties terminas nebuvo nei nutrauktas, nei sustabdytas, nes *Thyssen* nebuvo proceso dėl pirminio sprendimo šalis. Be to, TKS teigia: kadangi pažeidimą, kuriuo ji kaltinama, padarė *Thyssen,* TKS gali būti skirta tik tokia nuobauda, kokia galėjo būti skirta jos teisių perleidėjai, t. y. *Thyssen*.

178. Komisija prašo atmesti šį pagrindą[67].

179. Atsižvelgiant į faktines bylos aplinkybes, šio pagrindo nagrinėjimas priklauso nuo senaties terminus reglamentuojančių taisyklių aiškinimo, ypač taisyklių, nurodytų Sprendimo Nr. 715/78 2 ir 3 straipsniuose ir Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnyje, susijusių su senaties termino sustabdymu. Siekdamas aiškumo bei atsižvelgdamas į tai, jog minėtos nuostatos iš esmės tapačios, nagrinėsiu tik Reglamento Nr. 1/2003 nuostatas.

180. Kyla du klausimai.

181. Pirmasis klausimas susijęs su sustabdymo apimtimi. Būtina nustatyti, ar pateikus ieškinį Sąjungos teisme senaties termino sustabdymas turi santykinį poveikį, t. y. taikomas tik įmonei ieškovei, ar *Erga omnes*, kai vykstant procesui senaties terminas sustabdomas visų pažeidime dalyvavusių įmonių,

67 — Išsamūs šalių argumentai pateikti skundžiamo sprendimo 193–198 punktuose.

nesvarbu, ar jos pateikė ieškinį, atžvilgiu. Priešingai nei aiškiai nustatyta dėl senaties termino nutraukimo, šiuo klausimu Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 6 dalyje nieko nenustatyta.

182. Šis klausimas yra tapatus klausimui, kilusiam nagrinėjant apeliacinį skundą dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimo minėtoje byloje *ArcelorMittal Luxembourg ir kt. prieš Komisiją*. Šiame sprendime Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad senatis pagal Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 6 dalį sustabdoma tik įmonės ieškovės atžvilgiu[68]. Teisingumo Teismas turi pirmą kartą priimti sprendimą dėl šio klausimo.

183. Antrasis klausimas susijęs su sprendimo dėl panaikinimo padariniais. Būtina nustatyti, ar per teismo procesą panaikinus Komisijos sprendimą senaties sustabdymas, kaip ir pats sprendimas, tampa niekinis atgaline tvarka. Teisingumo Teismas atsakė neigiamai 2002 m. spalio 15 d. Sprendime *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*[69].

184. Dėl priežasčių, kurias pateiksiu, nesutinku nei su Pirmosios instancijos teismo nuomone minėtame Sprendime *ArcelorMittal Luxembourg ir kt. prieš Komisiją*, nei su Teisingumo Teismo nuomone minėtame Sprendime *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*. Iš tiesų šis senaties taisyklių aiškinimas kartu su daugelio senatį nutraukiančių aktų įtaka bei ilga procedūros trukme panaikina pačio senaties principo esmę.

185. Nagrinėjama Byla yra puikus to pavyzdys, nes praėjus penkiolikai metų po pažeidimo iki šiol nepriimtas sprendimas dėl *Thyssen* likimo. Tai sąlygoja senatį nutraukiančių aktų gausa (šeši aktai), pirminio sprendimo panaikinimas TKS atžvilgiu ir senaties

68 — 151–158 punktai. Grįsdamas savo vertinimą Pirmosios instancijos teismas pateikė šiuos argumentus. Kadangi senaties termino sustabdymas yra penkerių metų senaties termino išimtis, ši sąvoka turi būti aiškinama siaurai. Sustabdymas yra automatiškai susijęs su situacija, kai Komisija jau yra priėmusi sprendimą, todėl šiam sustabdymui nebėra būtinybės priskirti *erga omnes* pasekmių. Galiausiai remiantis 1999 m. rugsėjo 14 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Komisija prieš AssiDomän Kraft Products ir kt.* (C-310/97 P, Rink. p. I-5363) santykinis teisminių procedūrų poveikis bei šiam poveikiui Teisingumo Teismo priskirtos pasekmės iš esmės draudžia, kad įmonės, dėl kurios priimtas nagrinėjamas sprendimas, pateiktas ieškinys kitų asmenų, dėl kurių buvo priimtas minėtas sprendimas, padėčiai.

69 — C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 142–157 punktai. Dėl Pirmosios instancijos teismo žr., be kita ko, 2005 m. spalio 6 d. sprendimus *Sumitomo Chemical ir Sumika Fine Chemicals prieš Komisiją* (T-22/02 ir T-23/02, Rink. p. II-4065, 80–102 punktai) bei minėtą Sprendimą *ArcelorMittal Luxembourg ir kt. prieš Komisiją* (151–158 punktai), kuris, primenu, šiuo metu yra apskųstas apeliacine tvarka (C-201/09 P ir C-216/09 P).

termino sustabdymas vienuolikos metų[70]. Kad ir kaip tai keistai atrodytų, Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 5 dalyje nustatytas dešimties metų senaties terminas iki šiol nėra suėjęs. Jis sueis 2016 m. balandį, t. y. praėjus 21 m. nuo pažeidimo pabaigos.

a) Pirminiai svarstymai

186. Prieš pradedant nagrinėti šiuos klausimus būtina priminti senaties taisyklių pobūdį ir taikymo sritį ginčuose konkurencijos srityje.

187. Patraukimo atsakomybėn senatis yra universalus ir pagrindinis mūsų teisės principas. Ji gali būti apibrėžta kaip valstybinio kaltinimo pasibaigimo priežastis praėjus tam tikram laikotarpiui nuo dienos, kuomet buvo įvykdytas pažeidimas. Iš esmės ji taikoma visiems pažeidimams, net ir patiems sunkiausiems, išskyrus nusikaltimus žmoniškumui, kurie, atsižvelgiant į tarptautinius reikalavimus, yra paskelbti neturintys senaties termino. Suėjus senaties terminui valstybinio kaltinimo galimybė išnyksta ir daugiau joks pažeidimo dalyvių persekiojimas nebegalimas.

188. Senatimi norima įtvirtinti socialinę ramybę bei siekiama bendro teisinio saugumo tikslo. 2002 m. rugsėjo 24 d. Sprendime *Falck et Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją*[71] Teisingumo Teismas dėl senaties nusprendė, jog „esminis teisinio saugumo reikalavimas draudžia, kad Komisija galėtų be galo vilkinti savo įgaliojimų įgyvendinimą“, ir tam, kad senaties terminas atliktų savo funkciją, jis turi būti nustatytas iš anksto[72]. Paprastai senatis pateisinama keliais argumentais. Pirmiausia, bėgant laikui, nuobauda praranda savo esmę, nes laipsniškai nyksta viešajai tvarkai pažeidimu padaryta žala. Taip pat, labiau ginant nagrinėjamų asmenų ir įmonių interesus, praėjus tam tikram laikui pažeidimo įrodymus sunkiau išsaugoti ar nustatyti. Galiausiai

70 — *Thyssen* nutraukė pažeidimą 1995 m. sausio 1 dieną. Jos, kaip ir visų kitų įmonių, dalyvavusių kartelyje, atžvilgiu senaties terminas nutrauktas 1997 m. balandžio 24 d., išsiuntus pareiškimą apie kaltinimus, vėliau 1998 m. sausio 21 d., kuomet buvo priimtas pirminis sprendimas. Pastarasis galiojo iki 1998 m. kovo 11 d., t. y. apytikriai pusantro mėnesio iki dienos, kai TKS Pirmosios instancijos teisme pareiškė ieškinį dėl panaikinimo. Senaties terminas buvo sustabdytas iki 2001 m. gruodžio 13 d., kuomet Pirmosios instancijos teismas priėmė minėtą Sprendimą *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją*, t. y. septynerius metus ir du mėnesius. Senaties terminas vėl buvo nutrauktas 2006 m. balandžio 5 d., išsiuntus naują pranešimą apie kaltinimus, vėliau – 2006 m. gruodžio 20 d., informuojant apie ginčijamą sprendimą. Taigi šis terminas tęsėsi nuo 2006 m. gruodžio 20 d. iki 2007 m. vasario 6 d., kuomet TKS pareiškė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo, t. y. apytiksliai pusantro mėnesio. Minėtas terminas vėl buvo sustabdytas nuo minėto ieškinio įteikimo momento ir 2009 m. liepos 1 d., kuomet Pirmosios instancijos teismas priėmė skundžiamą sprendimą, t. y. dvejus metus ir penkis mėnesius. Senaties terminas vėl buvo pratęstas nuo minėtos paskutinės datos iki šio apeliacinio skundo pateikimo 2009 m. rugsėjo 2 d., t. y. du mėnesius. Nuo paskutinės datos iki šiol senaties terminas yra sustabdytas, apytikriai metus.

71 — C-74/00 P ir C-75/00 P, Rink. p. I-7869.

72 — 139 ir 140 punktai. Taip pat žr. 2003 m. spalio 2 d. Sprendimą *International Power ir kt. prieš NALOO* (C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P ir C-180/01 P, Rink. p. I-11421, 106 ir 107 punktai).

senatis visų pirma leidžia nubausti už baudos skyrimą atsakingų institucijų inertiškumą, neveiklumą ar aplaidumą bei skatina nuteisti pažeidėjus per protingą terminą.

b) Dėl pirmojo klausimo, susijusio su santykiniu ar absoliučiu senaties termino sustabdymo poveikiu

191. Pirmiausia manau, kad vykstant teismo procesui senaties terminas turi būti sustabdomas visų pažeidime dalyvavusių įmonių, nesvarbu, ar jos pateikė ieškinį, atžvilgiu.

189. Dėl konkurencijos teisės pažeidimų, remiantis Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 1 ir 2 dalimis, senaties terminas sueina po penkerių metų nuo pažeidimo pasibaigimo dienos. Tačiau pagal šio reglamento 25 straipsnio 3 dalį šis senaties terminas nutraukiamas bet kokiu Komisijos veiksmu, atliktu dėl pažeidimo tyrimo ar bylos. Šiuo nutraukimu atgaline tvarka panaikinamas terminas, kuris jau buvo pradėtas skaičiuoti, ir žymimas naujo termino pradžios momentas. Be to, pagal minėto reglamento 25 straipsnio 6 dalį senaties terminas sustabdomas, kol vyksta teisminė procedūra. Tokiu atveju senaties terminas sustabdomas iš karto.

192. Taigi dėl dviejų priežasčių nesutinku su Pirmosios instancijos teismo pozicija minėtame Sprendime *ArcelorMittal Luxembourg ir kt. prieš Komisiją*, kad terminas sustabdomas tik įmonės ieškovės atžvilgiu.

193. Pirmiausia šia pozicija neatsižvelgiama į objektyvų senaties pobūdį. Iš tiesų senatis susijusi tik su faktinėmis aplinkybėmis. Ji yra realaus pobūdžio, kuris nepriklauso nuo atitinkamų asmenų. Taigi, kuomet veiksmas, kurį gali atlikti Komisija, neatliekamas dėl suėjusio senaties termino, laikoma, kad jis suėjo visų nagrinėjamų faktinių aplinkybių ir visų dalyvių atžvilgiu.

190. Galiausiai Sąjungos teisės aktų leidėjas Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 5 dalyje nustatė, kad senatis baigiasi ne vėliau kaip praėjus dešimties metų terminui, per kurį Komisija neskiria vienkartinės baudos. Tačiau Sąjungos teisės aktų leidėjas taip pat nurodo, kad šis laikotarpis pratęsiamas tiek, kiek terminas buvo laikinai sustabdytas.

194. Kalbant apie senaties termino nutraukimą, pažymėtina, kad tai labai aiškiai išplaukia iš Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 4 dalies, nes joje nurodyta, kad „senaties termino nutraukimas taikomas visoms pažeidime dalyvavusioms įmonėms ar įmonių asociacijoms“. Šio reglamento 25 straipsnio 6 dalies,

susijusios su senaties termino sustabdymu, tekstas yra bendresnis ir jame nenagrinėjamas šis aspektas. Tačiau nors tekste šiuo klausimu ir nėra numatyta jokių nuostatų, nutraukimo ar sustabdymo padariniai turi būti tapatūs. Ir nutraukimas, ir sustabdymas yra senaties termino išimtys. Kadangi senaties terminas yra objektyvus, nutraukimas ir sustabdymas turi būti taikomi pačioms faktinėms aplinkybėms. Tai dar labiau patvirtina aplinkybė, kad mūsų atveju pažeidimas yra sudėtinis, tęstinis ir ypač kolektyvinis.

195. Antra, Pirmosios instancijos teismo sprendimas sukelia žalingų padarinių. Iš tiesų santykinis sustabdymo poveikis gali lemti tai, kad Komisija nebegalės pradėti procedūrų prieš nepagrįstai neįtrauktas įmones, nes šiai procedūrai senaties terminas gali būti pasibaigęs.

196. Taigi nematau jokių priežasčių, mano nuomone, dirbtinai skirti nutraukimo ir sustabdymo padarinius darant pažeidimą dalyvavusių įmonių atžvilgiu.

197. Todėl taikant Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 6 dalį nagrinėjamoje byloje siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad vykstant teismo procesui senaties terminas turi būti sustabdomas visų darant pažeidimą dalyvavusių įmonių, nesvarbu, ar jos pateikė ieškinį, atžvilgiu.

c) Dėl antrojo klausimo, susijusio su sprendimo dėl panaikinimo įtakos senaties termino skaičiavimu

198. Kaip jau minėjau, byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, susijusioje su antikonkurenciniu susitarimu polivinilchlorido srityje, Teisingumo Teismui buvo užduotas klausimas dėl sprendimo dėl panaikinimo įtakos senaties termino skaičiavimui. Šios bylos faktinės aplinkybės yra gana panašios į nagrinėjamos bylos faktines aplinkybes, nes pirmąjį Komisijos sprendimą dėl nuobaudų skyrimo panaikino Sąjungos teismas, kadangi įmonės rėmėsi patraukimo atsakomybėn senatimi.

199. Šiame sprendime Teisingumo Teismas atmetė ieškovių pateiktą argumentą, kad panaikinus pirmąjį sprendimą senaties sustabdymas, kaip ir pats sprendimas, tampa niekinis atgaline tvarka. Teisingumo Teismas

nusprendė, kad toks aiškinimas panaikintų visą sustabdymo taisyklės esmę, nes, Teisingumo Teismo nuomone, „sustabdymą pateisina pats faktas, kad ieškinys nagrinėjamas Pirmosios instancijos teisme arba Teisingumo Teisme, o ne šių teismų priimtas sprendimas“[73].

200. Mano nuomone, šitaip vertindamas Teisingumo Teismas siekia apsaugoti Komisijos teisę skirti nuobaudą nuo teismo proceso ilgumo. Iš tiesų pripažindamas, kad panaikinus sprendimą sustabdymas panaikinamas atgaline tvarka, Sąjungos teismas kartu su Komisija rizikuoja, kad pasibaigus teismo procesui senaties terminas bus suėjęs dėl šio proceso trukmės.

201. Kad ir kaip būtų gerbtinas šis ketinimas, nemanau, kad jis suteikia teisę aiškinti taip, kaip aiškinama minėtame sprendime.

202. Pirmiausia, nors sutinku su teiginiu, kad sustabdymas pateisinamas teisminio ieškinio buvimu, o ne teismo proceso baigtimi, vis dėlto Sąjungos teismas turi atsižvelgti į visus sprendimo dėl panaikinimo padarinius.

203. Iš tiesų pagal SESV 264 straipsnio 1 dalį, „jei ieškinys yra pagrįstas, <...> Teisingumo Teismas atitinkamą teisės aktą paskelbia negaliojančiu“. Taigi sprendimu dėl panaikinimo nagrinėjamas aktas iš teisės sistemos dingsta atgaline tvarka. Pagal teismo praktiką šis aktas laikomas niekada neegzistavusiu[74]. Jo padariniai iš esmės yra panaikinami atgaline tvarka, nebent Teisingumo Teismas pagal SESV 264 straipsnio 2 dalį, nurodo, kurie paskelbto negaliojančiu akto padariniai lieka galutiniai. Mano nuomone, šiuo klausimu nėra abejonių, kad nagrinėjamo akto teisiniai padariniai yra tik tie, kurie nurodyti rezoliucinėje dalyje.

204. Dėl šalių Teisingumo Teismas nusprendė, kad jos turi būti „grąžintos į buvusią

73 — 152 ir 153 punktai.

74 — Žr. 1971 m. kovo 31 d. Sprendimą *Komisija prieš Tarybą* (22/70, Rink. p. 263, 59 punktas); 1988 m. balandžio 26 d. Sprendimą *Asteris ir kt. prieš Komisiją* (97/86, 99/86, 193/86 ir 215/86, Rink. p. 2181, 30 punktas) bei 1994 m. balandžio 26 d. Sprendimą *Roquette Frères* (C-228/92, Rink. p. I-1445, 17 punktas).

padėtį ir, <...> vėl nagrinėti ginčijamus klausimus, siekiant išspręsti juos pagal [Sąjungos] teisę“[75]. Kitaip tariant, šalys turi būti grąžintos į tą pačią ir panašią padėtį, kurioje buvo prieš priimant panaikintą aktą. Todėl taikant šiuos principus jokiu būdu neturi būti atsižvelgiama į procesines aplinkybes, atsiradusias vėliau nei nagrinėjamas aktas. Kaip negaliojantis tyrimo veiksmas negali nutraukti senaties termino, taip ieškinys dėl niekinio sprendimo negali būti sustabdantis.

205. Šalių grąžinimas į buvusią padėtį priėmus sprendimą dėl panaikinimo reiškia, kad jos grąžinamos į atitinkamą teisinę padėtį, lyg panaikintas aktas niekada nebūtų buvęs priimtas. Spręsti ginčijamus klausimus pagal Sąjungos teisę reiškia naujo nagrinėjimo dieną spręsti, kokios yra taikytinos procesinės ir materialinės teisės normos, lyg nuobauda būtų taikoma pirmą kartą. Jei, pavyzdžiui, teisinis pagrindas, kuriuo remiantis skirta nuobauda, išnyko, akivaizdu, kad procedūros nebegalima vykdyti. Jei pasibaigė terminas, per kurį turėjo būti imtasi veiksmų, nematau priežasties, kodėl vis dar turėtų būti galima pradėti procedūrą.

206. Taigi ginčuose konkurencijos srityje tai turėtų reikšti, kad sprendimo panaikinimas lemia senaties termino sustabdymo panaikinimą atgaline tvarka ir kad per likusį senaties terminą Komisija privalo priimti naują sprendimą, atitinkantį Sąjungos teisę.

207. Nusprendus priešingai taip pat būtų pažeista pareiga laikytis protingo termino, nustatyta chartijos 41 straipsnio 1 dalyje bei 47 straipsnio 2 dalyje ir EŽTK 6 straipsnyje[76].

208. Iš tiesų Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnyje nustatytų taisyklių aiškinimas neturi jokiu būdu atimti iš įmonės teisės būti persekiojamai ir teisiamai per protingą terminą. Šio pagrindinio principo pirmiausia turi laikytis Komisija, kuri yra atsakinga už

75 — Minėtas 1971 m. kovo 31 d. Sprendimas *Komisija prieš Tarybą* (60 punktas).

76 — Šio principo turinys aprašytas mano išvados byloje, kurioje priimtas 2009 m. liepos 16 d. Sprendimas *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland prieš Komisiją* (C-385/07 P, Rink. p. I-6155), 267 ir paskesniuose punktuose.

administracinę procedūros dalį[77]. Jis taip pat taikomas Sąjungos teismui, kuris kontroliuoja Komisijos sprendimų teisėtumą[78].

209. Senaties taisyklės, kaip ir protingo termino principas, laiką daro esminį veiksnį organizuojant procedūras. Jomis išreiškiamas teisėtas teisinės sistemos siekis nustatyti tam tikrus terminus Komisijos teisei skirti nuobaudą bei teismų atliekamai teisėtumo kontrolei. Kaip nusprendė Teisingumo Teismas 2006 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Technische Unie prieš Komisiją*[79], svarbu išvengti nepataisomo teisės į gynybą pažeidimo dėl pernelyg ilgos tyrimo stadijos trukmės ir to, kad ši ilga trukmė nesudarytų kliūčių surinkti įrodymus, paneigiančius atsakomybę užtraukiantį suinteresuotųjų įmonių elgesį. Dėl šios priežasties Teismas nustatė, kad vertinimas dėl galimų teisės į gynybą apribojimų turi apimti visą procedūrą, administracinę ir teisminę, t. y. bendrą jų trukmę[80].

210. Tačiau ar atitinka protingo termino reikalavimą procedūra dėl konkurencijos teisės pažeidimo, kuriai iš esmės taikoma penkerių metų senatis, bet ji tebevyksta praėjus 20 m. po pažeidimo įvykdymo?

211. Komisija, kaip ir Sąjungos teismas, turi užtikrinti, kad taikant senaties termino taisykles pažeidėjai bus nuteisti per protingą terminą ir laikantis tinkamos procedūros. Jei materialinio pobūdžio klausimai trukdo pasiekti šių tikslų, atlikusi tyrimą Sąjunga turi išspręsti šią problemą.

212. Taigi, atsižvelgdamas į šiuos argumentus, siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad taikant Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 6 dalį nagrinėjamoje byloje, panaikinus per teismo procesą priimtą sprendimą, senaties sustabdymas, kaip ir pats sprendimas, tampa niekinis atgaline tvarka.

77 — 1997 m. spalio 22 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *SCK ir FNK prieš Komisiją* (T-213/95 ir T-18/96, Rink. p. II-1739, 55 ir 56 punktai bei nurodyta teismo praktika), kuriame Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog „būtinybė, kad Komisija laikytųsi protingo termino priimdama sprendimus administracinėse procedūrose konkurencijos politikos srityje, yra <...> bendrasis Bendrijos teisės principas“.

78 — 1998 m. gruodžio 17 d. Sprendime *Baustahlgewebe prieš Komisiją* (C-185/95 P, Rink. p. I-8417) Teisingumo Teismas konkurencijos teisėje įvedė teisę procedūrose konkurencijos srityje būti nuteistam per protingą terminą. Paskui minėtame Sprendime *Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland prieš Komisiją* jis nusprendė, kad dėl šios pareigos nesilaikymo prieš Bendriją pareikštu ieškiniu gali būti reikalaujama žalos atlyginimo pagal SESV 268 straipsnį ir SESV 340 straipsnio antrą pastraipą.

79 — C-113/04 P, Rink. p. I-8831.

80 — 55 ir 56 punktai bei nurodyta teismo praktika.

d) Taikymas nagrinėjamoje byloje

213. Atsižvelgiant į šiuos argumentus, 1993 m. gruodžio 16 d.–1994 m. gruodžio 31 d. *Thyssen* padaryto pažeidimo senaties terminas suėjo 2002 m. balandžio 24 dieną.

214. Iš tiesų panaikinus pirminį sprendimą, pirmasis senaties sustabdymas, kaip ir pats sprendimas, yra niekinis. Taigi paskutinis senaties terminą nutraukiantis veiksmas yra 1997 m. balandžio 24 d. pranešimo apie kaltinimus įteikimas. Pagal Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio 5 dalį kiekvieno nutraukimo atveju terminas pradedamas skaičiuoti iš naujo. Dėl to *Thyssen* padaryto pažeidimo penkerių metų senaties terminas suėjo 2002 m. balandžio 24 dieną.

215. Todėl *Thyssen* padaryto pažeidimo senaties terminas yra pasibaigęs.

VI — Dėl išlaidų

216. Pagal Procedūros reglamento 122 straipsnio pirmą pastraipą, jeigu apeliacinis skundas yra pagrįstas ir pats Teisingumo Teismas priima galutinį sprendimą byloje, išlaidų klausimą sprendžia šis teismas.

217. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą, taikomą apeliaciniame procese pagal to paties reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

218. Nagrinėjamoje byloje Komisija pralaimėjo dėl daugumos savo reikalavimų. Todėl siūlau Teisingumo Teismui priteisti iš Komisijos padengti savo bylinėjimosi išlaidas ir 50 % TKS patirtų bylinėjimosi išlaidų.

219. TKS apmokės 50 % savo bylinėjimosi išlaidų.

VII — Išvada

220. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti:

„1. 2009 m. liepos 1 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimas *ThyssenKrupp Stainless AG prieš Komisiją* (T-24/07) yra naikinamas.

2. 2006 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimo 2007/486/EB dėl EAPB 65 straipsnio taikymo (Byla COMP/F/39.234 – Papildomas lydinio mokestis – pakartotinis sprendimas) 2 straipsnio 2 dalis naikinama tiek, kiek joje *ThyssenKrupp Stainless AG* priskiriama atsakomybė už 1993 m. gruodžio 16 d.–1994 m. gruodžio 31 d. *Thyssen Stahl AG* padarytą pažeidimą.

3. *Thyssen Stahl AG* padaryto pažeidimo senaties terminas suėjo.

4. Europos Komisija padengia savo bylinėjimosi išlaidas ir 50 % *ThyssenKrupp Stainless AG* patirtų bylinėjimosi išlaidų.

5. *ThyssenKrupp Stainless AG* padengia 50 % savo bylinėjimosi išlaidų."